I

(Akty, jejichž zveřejnění je povinné)

NAŘÍZENÍ KOMISE (ES) č. 2237/2004
ze dne 29. prosince 2004,
kterým se mění nařízení (ES) č. 1725/2003, kterým se přijímají některé mezinárodní účetní standardy v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1606/2002, pokud jde o mezinárodní účetní standard IAS č. 32 a výklad IFRIC 1

(Text s významem pro EHP)

KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ,

s ohledem na Smlouvu o založení Evropského společenství,

s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1606/2002 ze dne 19. července 2002 o uplatňování mezinárodních účetních standardů [1], a zejména na čl. 3 odst. 1 uvedeného nařízení,

vzhledem k těmto důvodům:

(1) Nařízením Komise (ES) č. 1725/2003 [2] byly přijaty některé mezinárodní standardy a výklady, které existovaly ke dni 1. září 2002.

(2) Dne 17. prosince 2003 zveřejnila Mezinárodní rada pro účetní standardy (IASB) přepracovaný mezinárodní účetní standard (IAS) 32 *Finanční nástroje: zveřejňování a prezentace* jako součást snahy IASB včas zlepšit patnáct standardů, aby mohly být použity společnostmi, které je poprvé přijmou v roce 2005. Při přepracovávání standardu IAS 32 IASB znovu nezvážila základní přístupy, jež jsou v něm obsaženy. Standard IAS 32 stanoví základní principy klasifikace nástrojů jako závazky nebo jmění. Při určování, zda mají být nástroje klasifikovány jako závazky nebo jmění, musí daný subjekt zvážit veškeré podmínky příslušné smlouvy.

(3) Po dvoustranných jednáních se zástupci příslušných spolupracujících skupin a vzhledem k požadavku Komise vyzvala IASB svůj Výbor pro výklad mezinárodních standardů účetního výkaznictví (IFRIC), aby vypracoval výklad s cílem usnadnit používání přepracovaného standardu IAS 32. Závěrečný výklad IFRIC 2 *Podíl členů ve spolupracujících subjektech a podobných nástrojích* byl zveřejněn v konečné podobě dne 25. listopadu 2004. Skutečné datum použití tohoto výkladu je stejné jako pro standard IAS 32. Evropská komise zváží potvrzení výkladu IFRIC 2 co nejdříve v roce 2005.

(4) Dne 27. května 2004 vydala IASB výklad 1 IFRIC s názvem *Změny ve stávající likvidaci, obnově a podobných závazcích*. Výklad se zabývá způsobem, jak pojmout změny ve stávající likvidaci, obnově a podobných závazcích, které spadají do působnosti standardu IAS 16 *Pozemky, budovy a zařízení* a jsou uznány jako ustanovení podle standardu IAS 37 *Rezervy, podmíněné závazky a podmíněná aktiva*.

(5) Konzultace s technickými odborníky v této oblasti potvrzují, že přepracovaný standard IAS 32 *Finanční nástroje: zveřejňování a prezentace* a přepracovaný výklad IFRIC 1 *Změny ve stávající likvidaci, obnově a podobných závazcích* splňují technická kritéria pro přijetí, jak jsou stanovena v čl. 3 odst. 2 nařízení (ES) č. 1606/2002, a zejména požadavek, že musejí odpovídat evropskému veřejnému zájmu.

(6) Nařízení (ES) č. 1725/2003 by proto mělo být odpovídajícím způsobem změněno.

(7) Opatření tohoto nařízení jsou v souladu se stanoviskem Výboru pro účetní předpisy,

PŘIJALA TOTO NAŘÍZENÍ:

Článek 1

Příloha nařízení (ES) č. 1725/2003 se mění takto:

(1) Vkládá se znění mezinárodního účetního standardu (IAS) 32 *Finanční nástroje: zveřejňování a prezentace*, stanovené v příloze tohoto nařízení.

[1] Úř. věst. L 243, 27.9.2003, s. 1.

[2] Úř. věst. L 261, 13.10.2003, s. 1. Nařízení naposledy pozměněné nařízením (ES) č. 2236/2004 (Úř. věst. L 392, 31.12.2004, s. 1.).

(2) Vkládá se znění výkladu IFRIC 1 *Změny ve stávající likvidaci, obnově a podobných závazcích*, stanovené v příloze tohoto nařízení.

Článek 2

Toto nařízení vstupuje v platnost třetím dnem po vyhlášení v *Úředním věstníku Evropské unie*.

Použije se nejpozději ode dne 1. ledna 2005.

Toto nařízení je závazné v celém rozsahu a přímo použitelné ve všech členských státech.

V Bruselu dne 29. prosince 2004.

Za Komisi
Charlie McCREEVY
člen Komise

PŘÍLOHA

MEZINÁRODNÍ STANDARDY PRO ÚČETNÍ VÝKAZNICTVÍ

IAS 32	*Finanční nástroje: zveřejňování a prezentace*
IFRIC 1	*Změny ve stávající likvidaci, obnově a podobných závazcích*

Reprodukce je povolena v rámci Evropského hospodářského prostoru. Všechna stávající práva mimo EHP jsou vyhrazena, s výjimkou práva reprodukovat pro osobní využití nebo poctivé jednání. Dodatečné informace lze získat od IASB na internetové stránce www.iasb.org.uk

IAS 32

MEZINÁRODNÍ ÚČETNÍ STANDARD IAS 32

Finanční nástroje: zveřejňování a prezentace

OBSAH

	Odstavec
Účel	1-3
Rozsah působnosti	4-10
Definice	11-14
Prezentace	15-50
Závazky a vlastní kapitál	15-27
Neexistence smluvního závazku vydat hotovost nebo jiné finanční aktivum (odstavec 16(a))	17-20
Úhrada vlastními kapitálovými nástroji účetní jednotky (odstavec 16(b))	21-24
Ustanovení o podmíněném vypořádání	25
Možnosti vypořádání	26-27
Složené finanční nástroje	28-32
Vlastní akcie	33-34
Úroky, dividendy, ztráty a zisky	35-41
Zápočet finančních aktiv proti finančním závazkům	42-50
Zveřejňování	51-95
Formát, umístění a třídy finančních nástrojů	53-55
Zásady řízení rizik a zajišťovací činnosti	56-59
Podmínky a účetní zásady	60-66
Úrokové riziko	67-75
Úvěrové riziko	76-85
Reálná hodnota	86-93
Další zveřejnění	94-94
Odúčtování	94
Zajištění	94
Složené finanční nástroje s více deriváty	94
Finanční aktiva a finanční závazky oceňované reálnou hodnotou proti zisku nebo ztrátě	94
Reklasifikace	94
Výsledovka a vlastní kapitál	94
Snížení hodnoty	94
Selhání a porušení závazku	94
Datum účinnosti	96-97
Zrušení jiných dokumentů	98-100

Tento změněný standard nahrazuje IAS 32 (revize 2000) *Finanční nástroje: Zveřejňování a prezentace* a měl by být aplikován na roční období počínaje 1. lednu 2005. Dřívější aplikace je povolena.

ÚČEL

1. Cílem toho standardu je umožnit uživateli účetní závěrky lepší pochopení významu finančních nástrojů pro finanční pozici účetní jednotky, její výkonnost i peněžní toky.

2. Tento standard obsahuje požadavky na prezentaci finančních nástrojů a stanoví informace, které by o nich měly být zveřejněny. Požadavky na prezentaci se týkají klasifikace finančních nástrojů z pohledu jejich emitenta na finanční aktiva, finanční závazky a kapitálové nástroje, klasifikace souvisejících úroků, dividend, ztrát a zisků, a okolností, za kterých by finanční aktiva a závazky měly být kompenzovány. Standard vyžaduje zveřejnění informací o faktorech, jež ovlivňují výši, dobu a pravděpodobnost budoucích peněžních toků účetní jednotky plynoucích z finančních nástrojů, a o účetních zásadách, které se na tyto nástroje aplikují. Tento standard dále vyžaduje zveřejňování informací o podstatě a rozsahu používání finančních nástrojů účetní jednotkou, o podnikatelských účelech, k nimž tyto nástroje slouží, o rizicích, která jsou s jejich používáním spojena, či o zásadách, jimiž se vedení účetní jednotky při řízení těchto rizik řídí.

3. Zásady uvedené v tomto Standardu doplňují zásady účtování a oceňování finančních aktiv a závazků uvedené ve standardu IAS 39 *Finanční nástroje: účtování a oceňování*.

ROZSAH PŮSOBNOSTI

4. ***Tento standard bude aplikován všemi účetními jednotkami na všechny typy finančních nástrojů s těmito výjimkami:***

   (a) **Konsolidovaná a samostatná účetní závěrka, *IAS 28* Investice do přidružených podniků nebo *IAS 31* Podíly ve společných podnicích.*Avšak účetní jednotky jsou povinny aplikovat tento standard na podíly v dceřiných společnostech, přidružených nebo společných podnicích, které jsou podle IAS 27, IAS 28 nebo IAS 31 účtovány v souladu s IAS 39* Finanční nástroje:účtování a oceňování. *V těchto případech budou kromě požadavků definovaných tímto standardem platit i požadavky na zveřejnění definované v IAS 27, IAS 28 a IAS 31. Účetní jednotky jsou také povinny aplikovat tento standard na všechny deriváty podílů v dceřiných společnostech, přidružených nebo společných podnicích.***

   (b) ***Práva a povinnosti vyplývající z plánů zaměstnaneckých požitků, jejichž účtování upravuje IAS 19* - Zaměstnanecké požitky;**

   (c) ***Práva a povinnosti vyplývající z pojistných smluv. Avšak účetní jednotky jsou povinny aplikovat tento standard na finanční nástroje, které mají formu pojistné smlouvy (nebo smlouvy o finančním zajištění), jak je popsána v odstavci 6, a v zásadě obsahuje převod finančních rizik, jak je popsán v odstavci 52. Navíc jsou účetní jednotky povinny aplikovat tento standard na deriváty, které jsou zahrnuty v pojistných smlouvách (viz odstavce 10-13 IAS 39).***

IAS 32

(d) Smlouvy o podmíněné úhradě při podnikových kombinacích (viz odstavce 65-67 IAS 22 - Podnikové kombinace); Tato výjimka se vztahuje pouze na nabyvatele.

(e) Smlouvy, které vyžadují platbu závislou na klimatických, geologických nebo jiných fyzických proměnných (viz odstavec AG1 IAS 39). Avšak tento standard musí být aplikován na jiné formy derivátů, které jsou obsaženy v takových smlouvách (například, pokud je změna úrokové sazby závislá na klimatické proměnné, jako je například počet dní, kdy je třeba topit, je prvek změny úrokové sazby derivátem spadajícím pod ustanovení tohoto standardu – viz odstavce 10-13 IAS 39).

5. Tento standard se vztahuje na zaúčtované a nezaúčtované finanční nástroje. Zaúčtované finanční nástroje zahrnují kapitálové nástroje vydané účetní jednotkou a finanční aktiva a závazky spadající pod IAS 39. Nezaúčtované finanční nástroje zahrnují některé finanční nástroje, které, přestože nespadají pod IAS 39, spadají do působnosti tohoto standardu (jako například některé závazky plynoucí z půjčky).

6. Pro účely tohoto standardu je pojistná smlouva smlouvou, která vystavuje pojistitele identifikovatelnému riziku ztráty v případě událostí nebo okolností, které nastanou nebo budou zjištěny v průběhu stanoveného období, včetně úmrtí pojištěného (u anuity je to případ, že se pojištěný dožije určitého data), jeho nemoci, invalidity, škody na majetku, újmy na zdraví, kterou pojištěný způsobí jiným osobám, nebo přerušení podnikatelské činnosti. Ustanovení tohoto standardu budou použita v případě, že finanční nástroj sice má formu pojistné smlouvy, ale ve své podstatě zahrnuje převod finančních rizik (viz odstavec 52), tedy například pro některé typy finančního zajištění a záručních smluv na investice vystavené pojišťovnami nebo jinými podniky. Navíc se všem účetním jednotkám, které mají závazky z pojistných smluv, doporučuje, aby se při vykazování pojistných smluv a uvádění příslušných informací v účetní závěrce ustanoveními tohoto standardu řídily.

7. Jiné standardy specificky zaměřené na konkrétní typy finančních nástrojů obsahují další požadavky, týkající se vykazování finančních nástrojů a zveřejňování informací o nich v účetní závěrce. Například IAS 17 - *Leasingy* a IAS 26 - *Penzijní plány* obsahují specifické požadavky na zveřejnění informací, pokud jde o finanční leasing a penzijní plány. Finančních nástrojů se týkají i některé požadavky dalších účetních standardů, především IAS 30 - *Zveřejnění v účetních závěrkách bank a podobných finančních institucí.*

8. ***Tento standard je nutno aplikovat na ty smlouvy o koupi nebo prodeji nefinanční položky, kterou lze uhradit čistou částkou v hotovosti nebo pomocí jiného finančního nástroje, nebo směnou finančních nástrojů, jako by tyto smlouvy byly finančními nástroji, s výjimkou smluv, které byly uzavřeny a nadále existují za účelem pořízení nebo pozbytí nefinanční položky v souladu s požadavky účetní jednotky na očekávaný nákup, prodej nebo užívání.***

9. Existují různé způsoby, kterými lze smlouvu o koupi nebo prodeji nefinanční položky realizovat úhradou smluvní částky čistou částkou v hotovosti nebo jiným finančním nástrojem nebo směnou finančních nástrojů. Ty zahrnují:

(a) Když podmínky smlouvy umožňují některé ze smluvních stran uhradit smluvní částku čistou částkou v hotovosti nebo jiným finančním nástrojem nebo směnou finančních nástrojů;

(b) Když možnost uhradit smluvní částku čistou částkou v hotovosti nebo jiným finančním nástrojem nebo směnou finančních nástrojů není výslovně určena podmínkami smlouvy, ale účetní jednotka běžně podobné smlouvy takovým způsobem realizuje (ať už s protistranou, nebo formou smlouvy o vyrovnání, nebo prodejem smlouvy před její realizací nebo zánikem);

(c) Když u podobných smluv účetní jednotka běžně aplikuje převzetí dodávky a její prodej během krátkého období po dodávce za účelem zisku z krátkodobé fluktuace ceny nebo marže obchodníka;

a

(d) Když nefinanční položka, která je předmětem smlouvy, je snadno převoditelná na hotovostní ekvivalent.

Smlouva, na kterou se vztahuje bod (b) nebo (c) se neuzavírá za účelem pořízení nebo pozbytí nefinanční položky podle požadavků účetní jednotky na očekávaný prodej, koupi nebo užívání a proto spadá pod tento standard. Další smlouvy, na které se vztahuje odstavec 8, jsou vyhodnocovány, aby se určilo, zda byly uzavřeny a trvají za účelem příjmu nebo výdeje nefinanční položky v souladu s požadavky účetní jednotky na očekávaný nákup, prodej nebo užívání, a zda tedy spadají do působnosti tohoto standardu nebo nikoliv.

10. Vystavená opce na koupi nebo prodej nefinanční položky, kterou lze uhradit čistou částkou v hotovosti nebo jiným finančním nástrojem nebo směnou finančních nástrojů podle odstavce 9 (a) nebo (d), spadá do působnosti tohoto standardu. Takovou smlouvu nelze uzavřít za účelem pořízení nebo pozbytí nefinanční položky v souladu s požadavky účetní jednotky na očekávaný nákup, prodej nebo užívání.

DEFINICE (viz také odstavce AG3-AG24)

11. ***Následující termíny se ve standardu používají v dále specifikovaném významu:***

Finanční nástroj je jakákoli smlouva, kterou vzniká finanční aktivum jedné účetní jednotky a zároveň finanční závazek nebo kapitálový nástroj jiné účetní jednotky.

Finančním aktivem jsou:

(a) peněžní prostředky;

(b) kapitálový nástroj jiné účetní jednotky;

(c) smluvní právo:

(i) přijmout peněžní prostředky nebo jiné finanční aktivum od jiné účetní jednotky;

nebo

(ii) Směnit finanční aktiva nebo závazky s jinou účetní jednotkou za podmínek, které jsou pro účetní jednotku potenciálně výhodné;

nebo

(d) Smlouva, která bude uhrazena nebo kterou lze uhradit vlastními kapitálovými nástroji účetní jednotky, a která je:

(i) Nederivátem, za který účetní jednotka je nebo by mohla být povinna přijmout proměnný počet vlastních kapitálových nástrojů účetní jednotky;

nebo

(ii) Derivátem, který bude nebo by mohl být uhrazen jinak než výměnou fixního počtu peněžních nebo jiných finančních aktiv za fixní počet vlastních kapitálových nástrojů účetní jednotky. Za tímto účelem vlastní kapitálové nástroje účetní jednotky nezahrnují nástroje, které jsou samy smlouvami o budoucím příjmu nebo výdeji vlastních kapitálových nástrojů účetní jednotky.

IAS 32

Finančním závazkem jsou:

(a) smluvní závazek:

(i) předat peněžní prostředky nebo jiné finanční aktivum jiné účetní jednotce;

nebo

(ii) směnit finanční aktiva nebo závazky s jiným podnikem za podmínek, které jsou pro účetní jednotku potenciálně nevýhodné;

nebo

(b) Smlouva, která bude uhrazena nebo kterou lze uhradit vlastními kapitálovými nástroji účetní jednotky, a která je:

(i) nederivátem, za který účetní jednotka je nebo by mohla být povinna vydat proměnný počet vlastních kapitálových nástrojů účetní jednotky;

nebo

(ii) derivátem, který bude nebo by mohl být uhrazen jinak než výměnou fixního počtu peněžních nebo jiných finančních aktiv za fixní počet vlastních kapitálových nástrojů účetní jednotky. Za tímto účelem vlastní kapitálové nástroje účetní jednotky nezahrnují nástroje, které jsou samy smlouvami o budoucím příjmu nebo výdeji vlastních kapitálových nástrojů účetní jednotky.

Kapitálový nástroj je smlouva dokládající zbytkový podíl na aktivech účetní jednotky po odečtení všech jejích závazků.

Reálná hodnota je částka, za kterou by mohlo být v transakcích mezi znalými a ochotnými stranami za obvyklých podmínek směněno aktivum nebo vyrovnán závazek.

12. Následující termíny jsou definovány v odstavci 9 IAS 39 a v tomto standardu se používají ve významu definovaném v IAS 39.

— Zůstatková hodnota finančního aktiva nebo finančního závazku

— Realizovatelná finanční aktiva

— Odúčtování

— Derivát

— Metoda efektivní úrokové sazby

— Finanční aktivum nebo závazek oceňovaný reálnou hodnotou proti zisku nebo ztrátě

— Pevný příslib

— Očekávaná transakce

— Účinnost zajištění

— Zajištěná položka

— Zajišťovací nástroj

— Investice držené do splatnosti

— Úroky a pohledávky

— Koupě nebo prodej s obvyklým termínem dodání

— Transakční náklady.

13. Výrazy „smlouva“ a „smluvní“ odkazují v tomto standardu na dohodu uzavřenou mezi dvěma nebo více smluvními stranami, která má jednoznačné ekonomické důsledky, jimž se smluvní strany nemohou libovolně vyhnout obvykle proto, že dohoda je právně vymahatelná. Smlouvy, a tedy i finanční nástroje, mohou mít celou řadu forem a nemusí existovat v písemné podobě.

14. V tomto standardu „účetní jednotka“ znamená jednotlivce, partnerství, inkorporované organizace, trusty a vládní agentury.

PREZENTACE

Závazky a vlastní kapitál (viz také odstavce AG25-AG29)

15. ***Emitent finančního nástroje je povinen klasifikovat nástroj, nebo jeho složky, při prvotním zaúčtování jako finanční závazek, finanční aktivum nebo kapitálový nástroj podle podstaty smluvního ujednání a definic finančního závazku, finančního aktiva a kapitálového nástroje.***

16. Pokud emitent aplikuje definice odstavce 11 k určení, zda je finanční nástroj spíše kapitálovým nástrojem než finančním závazkem, je nástroj kapitálovým nástrojem tehdy a jen tehdy, když jsou splněny obě z níže uvedených podmínek (a) a (b).

(a) Nástroj nezahrnuje smluvní závazek:

(i) předat peněžní prostředky nebo jiné finanční aktivum jiné účetní jednotce;

nebo

(ii) směnit finanční aktiva nebo závazky s jinou účetní jednotkou za podmínek, které jsou pro emitenta potenciálně nevýhodné.

(b) Pokud nástroj bude uhrazen nebo jej lze uhradit vlastními kapitálovými nástroji účetní jednotky, je:

(i) nederivátem, který nezahrnuje emitentův smluvní závazek vydat proměnný počet vlastních kapitálových nástrojů;

nebo

(ii) derivátem, který bude uhrazen pouze výměnou fixní částky v hotovosti nebo jiných finančních aktiv za fixní počet vlastních kapitálových nástrojů emitenta. Za tímto účelem vlastní kapitálové nástroje účetní jednotky nezahrnují nástroje, které jsou samy smlouvami o budoucím příjmu nebo výdeji vlastních kapitálových nástrojů účetní jednotky.

Smluvní závazky, včetně závazků plynoucích z derivátových finančních nástrojů, které budou nebo mohou v budoucnu mít za následek pořízení nebo dodání vlastních kapitálových nástrojů emitenta, ale nesplňují podmínky (a) a (b) výše, nejsou kapitálovým nástrojem.

IAS 32

Neexistence smluvního závazku vydat hotovost nebo jiné finanční aktivum (odstavec 16(a))

17. Základním kritériem pro odlišení finančního závazku od kapitálového nástroje je to, zda existuje smluvní závazek jedné strany (tj. emitenta) předat druhé straně (tj. držiteli) peněžní prostředky nebo jiné finanční aktivum nebo vyměnit jiný finanční nástroj za podmínek, které jsou pro emitenta potenciálně nevýhodné. I když držitel kapitálového nástroje může mít nárok na poměrný díl dividend nebo jiné výplaty vlastního kapitálu, emitent nemá smluvní povinnost tyto výplaty provádět, protože od něj nelze požadovat, aby vydal peněžní prostředky nebo jiná finanční aktiva jiné straně.

18. Pro zařazení finančního nástroje v rozvaze emitenta je rozhodující podstata finančního nástroje spíše než jeho právní forma. Podstata a právní forma spolu mohou vzájemně souviset, ale není to vždy pravidlem. Například některé finanční nástroje mají formu vlastního kapitálu, ale z hlediska jejich podstaty jde o závazky. Jiné v sobě kombinují rysy typické pro kapitálové nástroje s rysy finančních závazků. Například:

(a) prioritní akcie, která zakládá povinnost emitenta zpětně ji odkoupit k určitému budoucímu datu za stanovenou nebo stanovitelnou částku nebo která zakládá právo držitele požadovat od emitenta zpětné odkoupení akcií za stanovenou nebo stanovitelnou částku k určitému budoucímu datu nebo po něm, je finančním závazkem.

(b) finanční nástroj, který představuje pro držitele právo vyměnit jej znovu s emitentem za finanční prostředky nebo jiná finanční aktiva („nástroj s prodejní opcí“) je finančním závazkem. Tak je tomu i v případě, že peněžní částka nebo jiné finanční aktivum jsou určeny na základě indexu nebo jiné položky, která má potenciál zvýšení nebo snížení, nebo když právní forma směnitelného nástroje dává držiteli právo na zbytkový podíl na aktivech emitenta. Existence opce držitele směnit nástroj s emitentem za peněžní prostředky nebo jiná finanční aktiva znamená, že směnitelný nástroj splňuje definici finančního závazku. Například otevřené podílové fondy, jednotkové trusty, partnerství a některé družstevní podniky mohou poskytnout svým podílníkům nebo členům právo kdykoli vykoupit své podíly v emitentovi za peněžní prostředky ve výši jejich proporcionálního podílu na hodnotě aktiva emitenta. Avšak klasifikace položky jako finančního závazku nevylučuje použití popisu, jako je „čistá hodnota aktiv náležející podílníkům“ a „změna čisté hodnoty aktiv náležející podílníkům“ v položkách účetní závěrky účetní jednotky, která nemá vlastní kapitál (jako například některé podílové fondy a jednotkové trusty, viz Ilustrativní příklad 7) nebo použití dalších informací ukazujících, že celkové členské podíly obsahují rezervní položky, které splňují definici vlastního kapitálu, a nástroje s prodejní opcí, které ji nesplňují (viz Ilustrativní příklad 8).

19. Pokud účetní jednotka nemá nepodmíněné právo vyhnout se výdeji peněžních prostředků nebo jiných finančních aktiv při úhradě smluvního závazku, pak takový závazek splňuje definici finančního závazku. Například:

(a) pokud je účetní jednotka v souvislosti se splněním svého smluvního závazku vystavena určitým omezením, např. z důvodu omezeného přístupu k zahraniční měně nebo proto, že bude muset o povolení k platbě požádat regulační orgán, neruší se tím smluvní závazek účetní jednotky ani smluvní právo držitele na tento nástroj.

(b) smluvní závazek, který je podmíněn výkonem práva protistrany na umoření, je finančním závazkem, protože účetní jednotka nemá nepodmíněné právo vyhnout se výdeji peněžních prostředků nebo jiného finančního aktiva.

20. Finanční nástroj, který výslovně nestanoví smluvní závazek vydat peněžní prostředky nebo jiné finanční aktivum, může tento závazek stanovit nepřímo ve svých smluvních podmínkách. Například:

(a) finanční nástroj může obsahovat nefinanční závazek, který musí být splněn tehdy a jen tehdy, pokud účetní jednotka neprovede výplatu nebo odkup nástroje. Pokud se účetní jednotka může vyhnout převodu peněžních prostředků nebo jiného finančního aktiva pouze splněním nefinančního závazku, pak je finanční nástroj finančním závazkem.

(b) Finanční nástroj je finančním závazkem, pokud stanoví, že při plnění účetní jednotka vydá buď:

(i) peněžní prostředky nebo jiné finanční aktivum;

nebo

(ii) své vlastní akcie, jejichž hodnota je určena ve výši, která významně překračuje hodnotu peněžních prostředků nebo jiného finančního aktiva.

Ačkoliv účetní jednotka nemá výslovnou smluvní povinnost vydat peněžní prostředky nebo jiné finanční aktivum, hodnota alternativy vypořádání v akciích je taková, že účetní jednotka raději zvolí úhradu peněžními prostředky. V každém případě má držitel v podstatě právo obdržet částku, která je nejméně rovna částce odpovídající vyrovnání peněžními prostředky (viz odstavec 21).

Úhrada vlastními kapitálovými nástroji účetní jednotky (odstavec 16(b))

21. Smlouva není nutně kapitálovým nástrojem pouze proto, že může vést k pořízení nebo dodání vlastních kapitálových nástrojů účetní jednotky. Účetní jednotka může mít smluvní právo nebo povinnost pořídit nebo dodat část svých akcií nebo jiných kapitálových nástrojů, jejichž reálná hodnota se rovná hodnotě smluvního práva nebo závazku. Takové smluvní právo nebo závazek může znít na pevnou částku nebo na částku, která se částečně nebo zcela mění v reakci na změny jiných proměnných než tržní ceny vlastních kapitálových nástrojů účetní jednotky (jako je například úroková míra, cena komodity nebo cena finančního nástroje). Dva příklady jsou (a) smlouva na vydání tolika vlastních kapitálových nástrojů účetní jednotky, které se rovnají hodnotě 100 CU (*), a (b) smlouva na vydání tolika vlastních kapitálových nástrojů účetní jednotky, jejichž hodnota se rovná hodnotě 100 uncí zlata. Taková smlouva je finančním závazkem účetní jednotky i tehdy, pokud účetní jednotka musí nebo může smluvní částku uhradit vydáním vlastních kapitálových nástrojů. Nejde o kapitálový nástroj, protože účetní jednotka používá jako prostředek úhrady smluvní částky proměnný počet svých vlastních kapitálových nástrojů. Proto smlouva není důkazem zbytkového podílu na aktivech účetní jednotky po odečtení jejích závazků.

22. Smlouva, která bude splněna tím, že účetní jednotka vydá (nebo přijme) fixní počet svých vlastních kapitálových nástrojů výměnou za fixní částku v hotovosti nebo v jiných finančních aktivech, je kapitálovým nástrojem. Například emitovaná akcie, která dává protistraně právo nakoupit fixní počet akcií účetní jednotky za fixní cenu nebo za fixní stanovenou částku dluhopisu, je kapitálovým nástrojem. Změny v reálné hodnotě smlouvy vznikající ze změn tržních úrokových sazeb, které nemají vliv na peněžní částku nebo hodnotu finančních aktiv, která má být zaplacena nebo přijata, nebo na počet kapitálových nástrojů, které mají být přijaty nebo vydány při vyrovnání smluvní částky, nevylučují definici smlouvy jako kapitálového nástroje. Přijatá úhrada (jako například prémie přijatá za vystavenou opci nebo opční poukázkou na vlastní akcie účetní jednotky) se přímo připisuje k vlastnímu kapitálu. Zaplacená úhrada (jako například prémie zaplacená za zakoupenou opci) se odečítá přímo z vlastního kapitálu. Změny v reálné hodnotě kapitálového nástroje se nezohledňují v účetní závěrce.

23. Smlouva, která obsahuje závazek účetní jednotky zakoupit vlastní kapitálové nástroje za peněžní prostředky nebo jiné finanční aktivum dávají vznik finančnímu závazku ve výši současné hodnoty částky odkupu (například současné hodnoty ceny přímého odkupu, realizační ceny opce nebo jiné umořovací částky). Je tomu tak i tehdy, pokud smlouva sama je kapitálovým nástrojem. Příkladem je například závazek účetní jednotky podle smlouvy odkoupit vlastní kapitálové nástroje výměnou za hotovost. Pokud je finanční závazek prvotně zaúčtován podle IAS 39, jeho reálná hodnota (současná hodnota umořovací částky) je odúčtována z vlastního kapitálu. Následně je finanční závazek oceněn podle IAS 39. Pokud smlouva vyprší bez úhrady, pak je účetní hodnota finančního závazku znovu překlasifikována do vlastního kapitálu. Smluvní závazek účetní jednotky odkoupit vlastní kapitálové nástroje dává vznik finančnímu závazku ve výši současné hodnoty umořovací částky i tehdy, pokud je povinnost odkupu podmíněna výkonem odkupního práva protistrany (např. vystavená opce, která dává protistraně právo prodat vlastní kapitálové nástroje účetní jednotky této účetní jednotce za pevnou cenu).

(*) V tomto standartu jsou peněžní částky uváděny v měnových jednotkách (CU).

IAS 32

24. Smlouva, která bude splněna tím, že účetní jednotka přijme nebo vydá fixní počet svých vlastních kapitálových nástrojů výměnou za proměnnou částku v hotovosti nebo v jiných finančních aktivech, je finančním aktivem nebo závazkem. Příkladem je smlouva, že účetní jednotka vydá 100 svých vlastních kapitálových nástrojů výměnou za částku v hotovosti, která je vypočítána tak, aby se rovnala hodnotě 100 uncí zlata.

Ustanovení o podmíněném vypořádání

25. Finanční nástroj může vyžadovat od účetní jednotky, aby dodala peněžní prostředky nebo jiná finanční aktiva nebo jinak vypořádala tento nástroj takovým způsobem, aby se jednalo o finanční závazek, a to v případě výskytu nebo neexistence nejistých budoucích událostí (nebo výsledku nejistých okolností) jako jsou například změna indexu akciového trhu, indexu spotřebních cen, úrokové míry či daňových požadavků nebo budoucích tržeb emitenta, čistého zisku nebo poměru dluhu a vlastního kapitálu, jež nemohou být ovlivněny ani emitentem ani držitelem nástroje. Emitent takového nástroje nemá nepodmíněné právo vyhnout se dodání peněžních prostředků nebo jiných finančních aktiv (nebo jinak splnit svůj závazek formou zakládající finanční závazek). Proto je nástroj finančním závazkem emitenta, pokud:

(a) část ustanovení o podmíněném vypořádání, která by mohla vyžadovat úhradu v hotovosti nebo formou jiného finančního aktiva (nebo jinou formou zakládající finanční závazek), není opravdová;

nebo

(b) od emitenta lze požadovat, aby uhradil závazek v hotovosti nebo formou jiného finančního aktiva (nebo jinou formou zakládající finanční závazek) jedině v případě jeho likvidace.

Možnosti vypořádání

26. ***Pokud derivátový finanční nástroj umožňuje jedné ze stran volbu formy jeho úhrady (například emitent nebo držitel si může vybrat vypořádání v hotovosti nebo výměnu akcií za hotovost), jedná se o finanční aktivum nebo finanční závazek, pokud všechny alternativy vypořádání neznamenají, že se jedná o kapitálový nástroj.***

27. Příkladem derivátového finančního nástroje s možností úhrady představující finanční závazek, je opce, kterou emitent může podle své volby vypořádat čistou částkou v hotovosti nebo výměnou vlastních akcií za peněžní prostředky. Podobně některé smlouvy na nákup nebo prodej nefinanční položky výměnou za vlastní kapitálové nástroje účetní jednotky spadají do působnosti tohoto standardu, protože je lze vypořádat buď dodáním nefinanční položky nebo čisté částky v hotovosti nebo formou jiného finančního nástroje (viz odstavce 8-10). Takové smlouvy jsou finanční aktiva nebo závazky a nikoliv kapitálové nástroje.

Složené finanční nástroje (viz také odstavce AG30-AG35 a Ilustrační příklady 9-12)

28. ***Emitent nederivátového finančního nástroje musí vyhodnotit podmínky finančního nástroje, aby určil, zda obsahují jak závazek, tak kapitálovou složku. Takové složky budou klasifikovány samostatně jako finanční závazky, finanční aktiva nebo kapitálové nástroje podle odstavce 15.***

29. Účetní jednotka účtuje odděleně složky finančního nástroje, které (a) vytváří finanční závazek účetní jednotky a (b) umožňují držiteli nástroje převést tento na kapitálový nástroj účetní jednotky. Například dluhopis nebo podobný nástroj převoditelný držitelem na fixní počet kmenových akcií účetní jednotky je složený finanční nástroj. Z hlediska účetní jednotky má tento nástroj dvě složky: finanční závazek (smluvní závazek předat peněžní prostředky nebo jiné finanční aktivum) a kapitálový nástroj (kupní opce, na jejímž základě má držitel po určitou dobu právo přeměnit tento nástroj na fixní počet kmenových akcií účetní jednotky). Ekonomické důsledky emise takového nástroje jsou v zásadě stejné jako paralelní emise dluhového nástroje s opcí na předčasné splacení a opčních poukázek na nákup kmenových akcií nebo jako emise dluhového nástroje s oddělitelnými opčními poukázkami. Ve všech případech účetní jednotka vykáže závazkovou složku a složku vlastního kapitálu v rozvaze odděleně.

30. Původní zařazení závazkové složky a složky vlastního kapitálu nebude u konvertibilního nástroje v souvislosti se změnami v pravděpodobnosti uplatnění opce měněno, a to ani v případě, že by uplatnění opce mohlo být pro některé držitele ekonomicky výhodné. Držitelé totiž nemusí nutně jednat očekávaným způsobem, např. kvůli daňovým důsledkům konverze, které se mohou u různých držitelů lišit. Také pravděpodobnost konverze se bude v průběhu doby měnit. Závazek emitenta k budoucím platbám trvá do doby, než je vyrovnán konverzí, do splatnosti finančního nástroje nebo do uskutečnění nějaké jiné transakce.

31. IAS 39 se zabývá oceňováním finančních aktiv a závazků. Kapitálový nástroj je nástroj dokládající zbytkový podíl na aktivech účetní jednotky po odečtení všech jeho závazků. Proto když je počáteční účetní hodnota složeného finančního nástroje přiřazena jeho kapitálové a závazkové složce, kapitálová složka je oceněna zbytkovou hodnotou po odečtení závazkové složky od celkové účetní hodnoty nástroje. Hodnota derivátových prvků (jako například opcí) složeného finančního nástroje jiného než je kapitálová složka (jako například opce na konverzi do kapitálu) je zahrnuta v závazkové složce. Účetní hodnoty přiřazené závazkové složce a složce vlastního kapitálu při prvotním zaúčtování jsou vždy rovny účetní hodnotě nástroje jako celku. Z odděleného prvotního zaúčtování jednotlivých složek finančního nástroje samostatně nevznikají žádné zisky ani ztráty.

32. Podle přístupu popsaného v odstavci 31 emitent dluhopisu převoditelného na kmenové akcie nejprve určí účetní hodnotu závazkové složky oceněním účetní hodnoty podobného závazku (včetně případných vložených nekapitálových derivátových charakteristik), který neobsahuje kapitálovou složku. Účetní hodnotu kapitálového nástroje, který představuje opci na přeměnu finančního nástroje na kmenové akcie, je stanovena tak, že se od celkové částky složeného nástroje odečte účetní hodnota finančního závazku.

Vlastní akcie (viz také odstavec AG36)

33. ***Pokud účetní jednotka zpětně odkoupí své vlastní kapitálové nástroje, musí tyto nástroje („vlastní akcie“) být odečteny od vlastního kapitálu. Nákup, prodej, úpis nebo zrušení emise vlastních kapitálových nástrojů účetní jednotky nepředstavuje zisk ani ztrátu účetní jednotky. Takové akcie mohou být získány a drženy účetní jednotkou nebo jiným členem konsolidované skupiny. Zaplacená úhrada bude zaúčtována přímo do vlastního kapitálu.***

34. Částka držených vlastních akcií se uvádí odděleně buď v položkách účetní závěrky nebo v komentáři v souladu s IAS 1 *Prezentace účetní závěrky*. Pokud účetní jednotka získá své vlastní kapitálové nástroje od spřízněných stran, zveřejnění se provede v souladu s IAS 24 *Zveřejnění spřízněných stran*.

Úroky, dividendy, ztráty a zisky (viz též odstavec AG37)

35. ***Úroky, dividendy, ztráty a zisky týkající se finančních nástrojů nebo složek, které jsou finančním závazkem se účtují ve výsledovce jako výnos nebo náklad. Distribuce kapitálového nástroje akcionářům se odečte přímo z vlastního kapitálu v čisté hodnotě bez souvisejících kreditů daně z příjmu. Náklady na kapitálové transakce s výjimkou nákladů na vydání kapitálového nástroje, které jsou přímo přiřaditelné akvizici účetní jednotky (která se účtuje podle IAS 22) se účtují jako odpočet z kapitálu v čisté hodnotě bez souvisejících kreditů daně z příjmu.***

36. Klasifikace finančních nástrojů jako finančních závazků nebo kapitálových nástrojů určuje, zda úroky, dividendy, ztráty a zisky týkající se tohoto nástroje jsou účtovány jako výnos nebo náklad ve výsledovce. Proto platby dividend z akcií zcela zaúčtovaných jako závazky jsou účtovány jako náklady stejně jako úroky z dluhopisů. Podobně zisky a ztráty spojené s odkupem nebo refinancováním finančních závazků jsou účtovány ve výsledovce, zatímco odkupy nebo refinancování kapitálových nástrojů jsou účtovány jako změna vlastního kapitálu. Změny v reálné hodnotě kapitálového nástroje se nezohledňují v účetní závěrce.

IAS 32

37. Účetní jednotka obvykle vynakládá různé výdaje na vydání nebo pořízení vlastních kapitálových nástrojů. Tyto výdaje mohou zahrnovat registraci a další regulatorní poplatky, částky zaplacené právním, účetním a jiným profesionálním poradcům, náklady na tisk a kolky. Náklady na kapitálové transakce jsou účtovány jako odpočet z vlastního kapitálu (bez souvisejících kreditů daně z příjmu) do té míry, do jaké jsou přírůstkovými náklady přímo přiřaditelnými kapitálové transakci, která by se jinak neudála. Výdaje na nerealizované kapitálové transakce jsou účtovány jako náklady.

38. Náklady na transakce, které se vztahují k vydání složeného finančního nástroje, jsou přiřazeny závazkovým a kapitálovým složkám nástroje proporcionálně k přiřazení jejich výtěžku. Transakční náklady, které souvisejí s více transakcemi, (např. náklady na souběžnou nabídku akcií a kotací jiných akcií na burze cenných papírů) se přiřazují k těmto transakcím způsobem, který je racionální a konzistentní s obdobnými transakcemi.

39. Částka transakčních nákladů zaúčtovaná jako odpočet z vlastního kapitálu v daném období se podle IAS 1 *Prezentace účetní závěrky* uvádí samostatně. Související částka daně z příjmu zaúčtovaná přímo do vlastního kapitálu je zahrnuta do celkové částky splatné a odložené daně z příjmu připsané nebo odečtené z vlastního kapitálu a zveřejněna podle IAS 12 *Daně z příjmu*.

40. Dividendy klasifikované jako náklady se ve výsledovce vykazují buď v rámci úroků z ostatních závazků, nebo jako samostatná položka. Kromě požadavků tohoto standardu je vykazování úroků a dividend podřízeno požadavkům IAS 1 a IAS 30 *Zveřejnění v účetních závěrkách bank a obdobných finančních institucí*. V některých případech je vzhledem k rozdílnosti úroků a dividend, např. z hlediska daňové uznatelnosti, vhodné tyto vykázat ve výsledovce odděleně. Daňové dopady se vykazují podle IAS 12.

41. Zisky a ztráty vztahující se ke změnám účetní hodnoty finančního závazku jsou účtovány jako výnos nebo náklad ve výsledovce i tehdy, pokud se vztahují k nástroji, který zahrnuje právo na zbytkový podíl na aktivech účetní jednotky realizovatelný výměnou za peněžní prostředky nebo jiná finanční aktiva (viz odstavec 18(b)). Podle IAS 1 uvádí účetní jednotka zisky nebo ztráty z přecenění takového nástroje v účetních výkazech samostatně, pokud to má význam pro výklad výkonnosti účetní jednotky.

Zápočet finančních aktiv proti finančním závazkům (viz též odstavce AG38 a AG39)

42. ***Finanční aktivum a finanční závazek lze kompenzovat a v rozvaze uvádět v čisté částce jen tehdy, pokud podnik:***

(a) má právně vymahatelný nárok vykázané částky započítat;

a

(b) má v úmyslu vypořádat příslušné aktivum a příslušný závazek v čisté výši nebo realizovat příslušné aktivum a zároveň vypořádat příslušný závazek.

Při účtování převodu finančního aktiva, které nelze odúčtovat, nesmí účetní jednotka započítat převedené aktivum s příslušným závazkem (viz IAS 39, odstavec 36).

43. V souladu s tímto standardem se finanční aktiva a finanční závazky vykazují v čisté výši v případě, že to odpovídá očekávaným budoucím peněžním tokům plynoucím účetní jednotce z vypořádání dvou nebo více samostatných finančních nástrojů. V případě, že účetní jednotka má právo obdržet nebo zaplatit částku v čisté výši a hodlá tak učinit, má 'de facto' pouze jedno finanční aktivum nebo jeden finanční závazek. V ostatních případech je nutno v souladu s podstatou finančních aktiv a finančních závazků jako prostředků nebo závazků účetní jednotky vykázat odděleně finanční aktivum a finanční závazek.

44. Kompenzaci finančního aktiva a finančního závazku a vykázání čisté částky v rozvaze nelze ztotožňovat s případem, kdy jsou finanční aktivum nebo finanční závazek z rozvahy odúčtovány. Při kompenzaci totiž nevznikají žádné zisky ani ztráty, zatímco při odúčtování finančního nástroje dochází nejen k jeho vyřazení z rozvahy, ale může dojít i k zaúčtování zisku nebo ztráty.

45. Právo na kompenzaci pohledávek a závazků představuje dlužníkův právní nárok vyrovnat nebo jinak na základě smlouvy eliminovat věřiteli veškeré dlužné částky, resp. jejich část, a to jejich zápočtem proti částkám, které dluží věřitel. Ve výjimečných případech může mít dlužník nárok použít pro kompenzaci částek dlužných věřiteli i částky, jež mu dluží třetí strany, za předpokladu, že mezi všemi třemi stranami existuje dohoda, která dlužníkův nárok na kompenzaci jasně definuje. Vzhledem k tomu, že právo na kompenzaci je právním nárokem, mohou se jeho konkrétní podmínky v jednotlivých jurisdikcích lišit a je nutné určit, které zákony daný smluvní vztah mezi stranami upravují.

46. Existence právně vymahatelného nároku na kompenzaci finančního aktiva a finančního závazku ovlivňuje smluvní práva a závazky související s finančním aktivem a finančním závazkem a může mít významný vliv na úvěrové riziko a riziko likvidity, jemuž se účetní jednotka vystavuje. Toto právo samo o sobě však není dostatečným podkladem pro kompenzaci aktiv a závazků. Pokud totiž účetní jednotka nemá v úmyslu toto právo v budoucnu uplatnit nebo realizovat příslušné aktivum a zároveň vypořádat příslušný závazek, nebude to mít vliv na výši a dobu budoucích peněžních toků účetní jednotky. Pokud účetní jednotka má v úmyslu toto právo v budoucnu uplatnit nebo realizovat příslušné aktivum a zároveň vypořádat příslušný závazek, vykázání aktiva a závazku v čisté výši přesněji odráží výši a dobu předpokládaných budoucích peněžních toků i rizika, která těmto peněžním tokům hrozí. Pokud má jedna nebo obě smluvní strany v úmyslu vypořádat aktiva a závazky v čisté výši, aniž by na to měly právní nárok, není to dostatečným podkladem pro kompenzaci, protože práva a závazky související s finančním aktivem a finančním závazkem zůstávají nezměněna.

47. Na záměr účetní jednotky týkající se vypořádání určitých aktiv a závazků má vliv běžná obchodní praxe, požadavky finančních trhů či další okolnosti, které mohou omezovat její schopnost vypořádat aktiva a závazky v čisté výši, resp. aktivum realizovat a současně vypořádat závazek. V případě, že účetní jednotka má právo na kompenzaci aktiv a závazků, ale nemá v úmyslu je v čisté výši vypořádat ani aktivum realizovat a současně vypořádat závazek, uvede v souladu s ustanoveními odstavce 76 v komentáři k účetním výkazům informace o důsledcích této skutečnosti pro úvěrové riziko.

48. Příkladem paralelního vypořádání dvou finančních nástrojů je fungování clearingové banky na organizovaném finančním trhu nebo vypořádání z „ruky do ruky“. V těchto případech se peněžní toky ‘de facto’ rovnají čisté částce a účetní jednotka se nevystavuje úvěrovému riziku ani riziku likvidity. V ostatních případech účetní jednotka může vypořádat dva finanční nástroje přijetím a vyplacením oddělených částek, čímž se vystaví úvěrovému riziku rovnajícímu se plné výši aktiva nebo riziku likvidity rovnajícímu se plné výši závazku. Takové riziko může být významné, i když poměrně krátkodobé. Realizace finančního aktiva a vypořádání finančního závazku se tudíž považují za současné pouze v případě, že k oběma transakcím dojde ve stejném okamžiku.

49. Podmínky definované v odstavci 42 obvykle nejsou splněny, a kompenzace tedy není možná v těchto případech:

(a) několik různých finančních nástrojů „simuluje“ vlastnosti jednoho finančního nástroje (tzv. „syntetický nástroj“);

(b) finanční aktiva a finanční závazky vyplývají z jednoho finančního nástroje, u něhož je primární riziko stejné (například aktiva a závazky v rámci portfolia forwardových smluv nebo jiné derivátové nástroje), ale zahrnuje jiné protistrany;

(c) finanční nebo jiná aktiva jsou zastavena za nezaručené finanční závazky;

IAS 32

(d) finanční aktiva jsou dlužníkem dána do svěřenecké správy pro účely zajištění splnění závazku, aniž by byla věřitelem přijata jakožto vypořádání závazku (např. dohoda o umořovacím fondu);

nebo

(e) závazky, které účetní jednotce vznikly v souvislosti se škodními událostmi, které by měly být uhrazeny třetí stranou v rámci plnění pojistné smlouvy.

50. Účetní jednotka, která realizuje velký počet transakcí s finančními nástroji s jednou protistranou, může s touto protistranou uzavřít „smlouvu o celkovém zápočtu". Podstatou této smlouvy je jednorázové vypořádání všech finančních nástrojů v případě, že jedna ze smluvních stran nesplní nebo ukončí kteroukoliv ze smluv. Tuto smlouvu běžně používají finanční instituce jako ochranu před ztrátou v případě konkurzu nebo jiné události, v jejímž důsledku protistrana nemusí být schopna dostát svým závazkům. Součástí smlouvy o celkovém zápočtu je obvykle i právo na kompenzaci, které je právně vymahatelné a jímž se řídí realizace nebo vypořádání jednotlivých finančních aktiv a závazků pouze v případě, že jedna ze smluvních stran nesplní své závazky, resp. za jiných okolností, které se při běžné obchodní činnosti nepředpokládají. Pokud však nejsou obě kritéria definovaná v odstavci 42 splněna, nebude smlouva o celkovém zápočtu podkladem pro kompenzaci. Pokud kompenzace finančních aktiv a finančních závazků, které jsou předmětem smlouvy o celkovém zápočtu, není provedena, účetní jednotka v souladu s odstavcem 76 v účetní závěrce zveřejní dopady této smlouvy na úvěrové riziko.

ZVEŘEJŇOVÁNÍ

51. Smyslem požadavků na zveřejňování definovaných tímto standardem je poskytnout kvalitnější informace o významu finančních nástrojů pro finanční pozici účetní jednotky, její výkonnost a peněžní toky a napomoci při posuzování výše, doby a pravděpodobnosti budoucích peněžních toků souvisejících s těmito nástroji.

52. V důsledku transakcí s finančními nástroji může dojít k tomu, že účetní jednotka na sebe vezme nebo naopak na jinou stranu převede jedno nebo více níže uvedených finančních rizik. Zveřejnění požadovaných údajů uživatelům účetní závěrky pomůže při posouzení rozsahu rizik souvisejících s finančními nástroji.

(a) *Tržní riziko* zahrnuje tři typy rizika:

(i) *Měnové riziko* – riziko, že bude docházet ke změnám hodnoty finančního nástroje v závislosti na směnných kurzech cizích měn.

(ii) *Riziko úrokové míry účetní hodnoty* – riziko, že bude docházet ke změnám hodnoty finančního nástroje v závislosti na úrokových mírách trhu.

(iii) *Cenové riziko* – riziko, že bude docházet ke změnám hodnoty finančního nástroje v důsledku změn tržních cen, ať už jde o změny způsobené faktory specifickými pro daný cenný papír nebo jeho emitenta, či o faktory ovlivňující všechny cenné papíry obchodované na daném trhu.

Výraz „tržní riziko" zahrnuje nejen potenciální ztráty, ale i potenciální zisky.

(b) *Úvěrové riziko* – úvěrové riziko spočívá v tom, že jedna strana smlouvy o finančním nástroji nesplní svůj závazek, a tím druhé straně způsobí finanční ztrátu.

(c) *Riziko likvidity* (nazývané též *riziko financování*) - riziko, že se účetní jednotka potýká s obtížemi při získávání finančních prostředků potřebných pro splnění smluv souvisejících s finančními nástroji. Riziko likvidity může vzniknout z nemožnosti prodat rychle finanční aktivum za cenu blízkou reálné hodnotě.

(d) *Úrokové riziko peněžních toků* – riziko, že bude docházet ke změnám budoucích peněžních toků finančního nástroje v závislosti na změnách tržních úrokových sazeb. V případě dluhového nástroje s pohyblivou úrokovou sazbou například takové změny mají za následek změny efektivní úrokové sazby finančního nástroje, obvykle bez odpovídající změny jeho reálné hodnoty.

Formát, umístění a třídy finančních nástrojů

53. Tento standard nepředepisuje ani formát, v němž budou požadované informace v účetní závěrce uvedeny, ani jejich přesné umístění v rámci účetní závěrky. Pokud jsou požadované informace uvedeny přímo v účetním výkazu, není je už třeba opakovat v komentáři k účetním výkazům. Informace zveřejněné v účetní závěrce mohou kombinovat verbální popis s kvantitativními údaji, a to podle charakteru daného finančního nástroje a jeho relativního významu pro účetní jednotku.

54. Míra podrobnosti údajů, které budou o daném finančním nástroji v účetní závěrce zveřejněny, bude záviset na posouzení jeho relativního významu. Je důležité nalézt rozumný kompromis mezi přetížením účetní závěrky nadbytečnými podrobnostmi, které pro její uživatele nebudou užitečné, a mezi nezveřejněním důležitých informací v důsledku nadměrné agregace. Například pokud je účetní jednotka smluvní stranou velkého počtu finančních nástrojů s obdobnými rysy, přičemž žádná ze smluv není sama o sobě významná, je vhodné uvést informaci souhrnně s odkazem na konkrétní skupinu finančních nástrojů. Naproti tomu v případě, že určitý finanční nástroj představuje např. významnou součást kapitálové skladby účetní jednotky, mohou informace o něm být důležité.

55. Vedení účetní jednotky seskupuje finanční nástroje do tříd, které odpovídají povaze zveřejňovaných informací, s ohledem na charakteristiky nástrojů a způsob oceňování, který byl aplikován. Obecně tyto třídy slouží k rozlišení položek oceňovaných pořizovacími cenami nebo zůstatkovými hodnotami od položek oceňovaných reálnou hodnotou. Je nutno poskytnout dostatečné informace umožňující přiřazení k relevantním řádkům v rozvaze. Pokud je účetní jednotka stranou smlouvy o finančním nástroji nespadající do působnosti tohoto standardu, tvoří tyto nástroje třídu nebo třídy finančních aktiv nebo finančních závazků oddělené od tříd, které do působnosti tohoto standardu spadají. Zveřejnění informací o těchto finančních nástrojích je řešeno jinými IFRS.

Zásady řízení rizik a zajišťovací činnosti

56. ***V komentáři k účetním výkazům účetní jednotka popíše své cíle a zásady v oblasti řízení finančních rizik, včetně zásad pro zajištění (hedging) všech hlavních typů očekávaných transakcí, u nichž bylo použito zajišťovací účetnictví.***

57. Kromě zveřejnění konkrétních informací o zůstatcích finančních nástrojů a souvisejících transakcích účetní jednotka podrobněji rozvede rozsah používání finančních nástrojů, související rizika a podnikatelské záměry, k nimž finanční nástroje slouží. Rozprava o zásadách vedení pro řízení rizik spojených s finančními nástroji obsahuje pravidla zajištění proti rizikům a pro zamezení nepřiměřeným koncentracím rizik a požadavky na zajištění zmírňující úvěrové riziko. Tato rozprava nabízí další cennou perspektivu nezávislou na konkrétních nástrojích držených v určitém čase.

58. ***Účetní jednotka zveřejní následující informace samostatně pro zajištění reálné hodnoty, zajištění peněžních toků a zajištění čisté investice do zahraniční aktivity (podle definice v IAS 39):***

(a) popis zajištění (hedgingu);

(b) popis finančních nástrojů použitých jako zajišťovací nástroje a jejich reálné hodnoty k rozvahovému dni;

IAS 32

(c) podstatu zajišťovaných rizik;

a

(d) u zajištění peněžních toků, dobu, kdy by se peněžní toky měly podle předpokladu uskutečnit a kdy by měly být zahrnuty do zisku nebo ztráty, a popis všech očekávaných transakcí, u nichž bylo v minulosti použito zajišťovací účetnictví, ale jejichž realizace se již nepředpokládá.

59. ***Pokud byl zisk nebo ztráta ze zajišťovacího nástroje při zajištění peněžního toku zaúčtován přímo do vlastního kapitálu, prostřednictvím výkazu změn vlastního kapitálu, pak účetní jednotka uvede:***

(a) částku, která byla takto vykázána ve vlastním kapitálu za účetní období;

(b) částku, která byla odúčtována z vlastního kapitálu a zahrnuta do zisku nebo ztráty za dané účetní období;

a

(c) částku, která byla odúčtována od vlastního kapitálu během příslušného účetního období a zahrnuta do počátečního ocenění pořizovacích nákladů nebo jiné účetní hodnoty nefinančního aktiva nebo nefinančního závazku při zajištění vysoce pravděpodobné transakce.

Podmínky a účetní zásady

60. ***Pro každou skupinu finančních aktiv, závazků a kapitálových nástrojů účetní jednotka uvede:***

(a) informace o rozsahu a charakteru finančních nástrojů, včetně významných podmínek, které mohou ovlivnit výši, časový průběh a pravděpodobnost budoucích peněžních toků;

a

(b) účetní pravidla a metody používané podnikem, včetně kritérií pro účtování a způsobu oceňování.

61. ***Jako součást uvedení účetní politiky účetní jednotky uvede účetní jednotka pro každou kategorii finančních aktiv, zda jsou pravidelné nákupy a prodeje finančních aktiv zaúčtovány ke dni sjednání obchodu nebo ke dni vypořádání (viz IAS 39, odstavec 38).***

62. Smluvní podmínky finančního nástroje ovlivňují výši, časový průběh a pravděpodobnost budoucích peněžních příjmů a výdajů smluvních stran finančního nástroje. Když jsou finanční nástroje významné, buď individuálně nebo jako skupina, pro finanční pozici účetní jednotky nebo její budoucí provozní výsledky, zveřejní se jejich podmínky. Pokud žádný finanční nástroj není pro budoucí peněžní toky významný jednotlivě, popíší se základní rysy finančních nástrojů seskupených do příslušné skupiny obdobných nástrojů.

63. U finančních nástrojů vystavených nebo držených účetní jednotkou, které jsou pro ni, ať už jednotlivě, nebo jako skupina, zdrojem významných rizik popsaných v odstavci 52, je třeba v účetní závěrce uvést tyto skutečnosti:

(a) výši jistiny, nominále nebo jiné podobné částky, které u některých derivátových nástrojů, jako např. u úrokových swapů, slouží jako základna pro budoucí úhrady (pomyslná hodnota);

(b) datum splatnosti, lhůtu platnosti nebo datum realizace smlouvy;

(c) opční právo na předčasné splacení držené jednou ze smluvních stran, dále období, v němž, nebo datum, k němuž je možné tuto opci uplatnit, a realizační cenu opce nebo možný rozsah těchto cen;

(d) opční právo držené jednou ze smluvních stran finanční nástroj konvertovat nebo jej vyměnit za jiný finanční nástroj nebo jiné aktivum či závazek, dále období, v němž, nebo datum, k němuž je možné tuto opci uplatnit, a konverzní nebo směnné poměry;

(e) částku a termíny plánovaných budoucích peněžních inkas a plateb jistiny finančního nástroje, včetně postupných splátek a umořovacího fondu nebo obdobných ustanovení;

(f) sazby nebo částky úroků, dividend a jiných periodických výnosů z jistiny a lhůty jejich výplaty;

(g) přijaté zajištění u finančního aktiva nebo poskytnuté zajištění u finančního závazku;

(h) měnu, v níž budou uskutečněny příjmy a výdaje, a to u finančního nástroje, u něhož jsou související peněžní toky vyjádřeny v měně, která se liší od funkční měny;

(i) u finančního nástroje, který je možné vyměnit za jiný finanční nástroj, se uvedou informace (a) až (h) pro nástroj, který by byl výměnou získán;

a

(j) jakékoliv jiné podmínky související s finančním nástrojem, které by v případě, že by byly porušeny, významně změnily podmínky plnění smlouvy (např. maximální koeficient zadluženosti stanovený jako smluvní podmínka u obligací, při jehož překročení se stává jistina obligace v plné výši okamžitě splatnou).

64. Pokud se prezentace finančního nástroje v rozvaze liší od jeho právní formy, je vhodné, aby účetní jednotka v komentáři k účetním výkazům vysvětlila podstatu tohoto finančního nástroje.

65. Přínos informací o rozsahu a podstatě finančních nástrojů, uvedených v účetní závěrce, bude vyšší, pokud tyto informace zdůrazní vztahy mezi jednotlivými nástroji, které mají vliv na výši, lhůty nebo pravděpodobnost budoucích peněžních toků. Je například důležité uvést v účetní závěrce informaci o existujícím hedgingovém vztahu v případě, že účetní jednotka má investici v akciích, na něž má prodejní opci. Uživatel účetní závěrky může zjistit již z informací definovaných v odstavci 63, do jaké míry je riziko vyplývající z finančního nástroje změněno vztahem mezi aktivy a závazky, v některých případech je však nutné zveřejnit další informace.

66. Podle IAS 1 účetní jednotka zveřejňuje všechny významné účetní strategie, včetně obecných zásad a metod aplikace těchto principů na transakce, jiné události a podmínky pro podnikání účetní jednotky. U finančních nástrojů je nutné v účetní závěrce uvést:

(a) Kritéria aplikovaná k určení, kdy zaúčtovat finanční aktivum nebo závazek a kdy je odúčtovat;

(b) způsob oceňování finančních aktiv a finančních závazků, a to jak při jejich prvotním zaúčtování, tak při následném přeceňování;

a

(c) způsob účtování a vyčíslení výnosů a nákladů souvisejících s finančními aktivy a finančními závazky.

IAS 32

Úrokové riziko

67. ***U každé skupiny finančních aktiv a finančních závazků zveřejní účetní jednotka v účetní závěrce informace o výši úrokového rizika, jemuž je vystavena, včetně:***

(a) smluvního data změny úrokové sazby nebo data splatnosti, nastane-li dříve;

a

(b) efektivní úrokové sazby, pokud je relevantní.

68. Účetní jednotka uvede v účetní závěrce informaci o tom, do jaké míry je vystavena riziku budoucích změn stávající převládající úrovně úrokových sazeb. Změny v tržních úrokových sazbách mají přímý vliv na smluvně stanovené peněžní toky související s některými finančními aktivy a finančními závazky (úrokové riziko peněžních toků) a na reálnou hodnotu ostatních finančních aktiv a finančních závazků (úrokové riziko reálné hodnoty).

69. Informace o datu splatnosti (nebo o datu přecenění, nastane-li dříve) určuje, jak dlouho bude úroková sazba pevná. Informace o efektivní úrokové sazbě stanoví výši pevné úrokové sazby. Uvedení těchto informací v účetní závěrce jejímu uživateli umožňuje posoudit úrokové riziko, které dané účetní jednotce hrozí, a tedy i její potenciální zisky či ztráty. U nástrojů, jejichž úroková sazba se před jejich splatností přeceňuje na tržní úrokovou sazbu, má větší význam uvedení data změny úrokové sazby než uvedení data splatnosti.

70. Informaci o smlouvou stanoveném datu změny úrokové sazby nebo datu splatnosti může účetní jednotka doplnit údaji o tom, kdy by podle předpokladu ke změně úrokové sazby či ke splacení mělo skutečně dojít, pokud se tento předpoklad významně liší od dat stanovených smlouvou. Tyto informace budou zvláště relevantní, např. pokud je účetní jednotka s přiměřenou mírou pravděpodobnosti schopna odhadnout výši hypotečních úvěrů s fixní úrokovou sazbou, které budou splaceny před datem splatnosti a používá tento údaj pro řízení svého úrokového rizika. Tyto doplňující informace by měly obsahovat i údaje o tom, že účetní jednotka vychází z odhadu budoucích událostí provedeného vedením, a měly by vysvětlit předpoklady přijaté v souvislosti s datem změny úrokové sazby nebo datem splatnosti a rozdíl odhadu od dat stanovených smlouvou.

71. V účetní závěrce účetní jednotka uvede, která z jejích finančních aktiv a finančních závazků:

(a) jsou vystavena úrokovému riziku reálné hodnoty, jako např. finanční aktiva a finanční závazky s pevnou úrokovou sazbou;

(b) jsou vystavena úrokovému riziku peněžních toků, jako např. finanční aktiva a finanční závazky s pohyblivou úrokovou sazbou, která se mění spolu s tržní sazbou;

a

(c) nejsou přímo vystavena úrokovému riziku, jako např. některé investice do kapitálových nástrojů.

72. Požadavek definovaný v odstavci 67(b) se týká dluhopisů, směnek, úvěrů a podobných finančních nástrojů, jejichž součástí jsou budoucí platby, které představují výnos pro držitele a náklad pro jejich emitenta a které vyjadřují časovou hodnotu peněz. Tento požadavek se netýká finančních nástrojů, jako jsou např. investice do kapitálových nástrojů a derivátové finanční nástroje, které nejsou úročeny stanovitelnou efektivní úrokovou sazbou. Např. přestože finanční nástroje jako úrokové deriváty (včetně swapů, forwardových smluv a opcí) jsou vystaveny riziku reálné hodnoty nebo riziku peněžních toků vyplývajícímu ze změny tržních úrokových sazeb, nevyžaduje se uvádět u nich v účetní závěrce efektivní úrokovou sazbu. Avšak při poskytování informací o efektivní úrokové sazbě musí účetní jednotka uvést účinek zajišťovacích transakcí, jako jsou úrokové swapy, na své úrokové riziko.

73. Účetní jednotka může být vystavena úrokovému riziku v důsledku transakce, při níž se do rozvahy nezaúčtuje žádné finanční aktivum nebo závazek. V takovém případě účetní jednotka uvede informace umožňující uživatelům účetní závěrky pochopit podstatu a rozsah jejího rizika. Například v případě smluvního závazku půjčit jinému subjektu finanční prostředky za pevnou úrokovou sazbu uvede účetní jednotka nominální hodnotu jistiny, úrokovou sazbu a datum splatnosti zapůjčených finančních prostředků a významné podmínky transakce, z níž úrokové riziko vyplývá.

74. Určující pro to, zda informace prezentované o úrokovém riziku v účetní závěrce budou mít podobu souvislého textu nebo tabulek, resp. budou kombinací obojího, bude charakter podnikatelské činnosti účetní jednotky a rozsah jejích transakcí s finančními nástroji. Pokud má účetní jednotka velký počet finančních nástrojů, které jsou vystaveny úrokovému riziku reálné hodnoty nebo peněžních toků, může je v účetní závěrce uvést jedním z níže uvedených způsobů:

(a) Účetní hodnotu finančních nástrojů vystavených úrokovému riziku lze vykázat v tabulkách, a to po skupinách finančních nástrojů podle jejich doby splatnosti, resp. doby změny úrokové sazby v následujících obdobích po rozvahovém dni:

(i) jeden rok nebo méně;

(ii) delší než jeden rok, ale nepřesahující dva roky;

(iii) delší než dva roky, ale nepřesahující tři roky;

(iv) delší než tři roky, ale nepřesahující čtyři roky;

(v) delší než čtyři roky, ale nepřesahující pět let;

a

(vi) delší než pět let.

(b) Pokud je výkonnost účetní jednotky významně ovlivněna mírou jejího vystavení úrokovému riziku nebo jeho změnám, jsou žádoucí podrobnější informace. Účetní jednotka typu banky může uvést například jako samostatnou skupinu účetní hodnoty finančních nástrojů, které mají být splaceny nebo přeceněny:

(i) do jednoho měsíce nebo doby kratší než jeden měsíc po rozvahovém dni;

(ii) za více než jeden měsíc, ale nepřesahující tři měsíce po rozvahovém dni;

a

(iii) za více než tři měsíce, ale nepřesahující jeden rok po rozvahovém dni.

(c) Obdobně, účetní jednotka může uvést, do jaké míry je vystavena úrokovému riziku peněžních toků tak, že v tabulce zveřejní souhrnně účetní hodnoty skupin finančních aktiv a finančních závazků s pohyblivou úrokovou sazbou, splatných v různých budoucích časových pásmech.

(d) Informace o úrokových sazbách lze uvádět pro jednotlivé finanční nástroje samostatně. Alternativně lze uvést vážený průměr sazeb nebo rozsah sazeb pro každou skupinu finančních nástrojů. Účetní jednotka také vyčlení do samostatných skupin finanční nástroje v různých cizích měnách či finanční nástroje, které se významně liší svým úvěrovým rizikem, pokud v důsledku těchto faktorů mají dané finanční nástroje významně odlišnou efektivní úrokovou sazbu.

IAS 32

75. V některých případech může být z hlediska úrokového rizika užitečné, pokud účetní jednotka uvede informace o vlivu hypotetických změn tržních úrokových sazeb na reálnou hodnotu finančních nástrojů, budoucích zisků nebo ztrát a peněžních toků. Takové informace mohou být například založeny na předpokládané změně tržní úrokové sazby o jedno procento (100 bazických bodů) k rozvahovému dni. Změna úrokové sazby má vliv na změnu výnosů a nákladů vyplývajících z finančního nástroje s pohyblivou úrokovou sazbou a na zisky a ztráty vyplývající ze změn reálné hodnoty finančního nástroje s fixní úrokovou sazbou. Informaci o citlivosti vůči změnám úrokové sazby je možné omezit pouze na údaje o přímém dopadu této změny na finanční nástroje držené podnikem k rozvahovému dni, protože nepřímý dopad této změny na finanční trhy a jednotlivé podniky není obvykle možné spolehlivě stanovit. V souvislosti s informací o citlivosti vůči změnám úrokové sazby účetní jednotka uvede východiska, z nichž tato informace vychází, včetně použitých významných předpokladů.

Úvěrové riziko

76. ***U každé skupiny finančních aktiv a finančních závazků zveřejní účetní jednotka v účetní závěrce informace o výši úrokového rizika, jemuž je vystavena, včetně:***

(a) částky, která co nejpřesněji vyjadřuje maximální výši úvěrového rizika k rozvahovému dni v případě, že druhá strana nesplní závazky vyplývající z daného finančního nástroje bez zohlednění reálné hodnoty zajištění (collateral);

a

(b) významné koncentrace úvěrového rizika.

77. Účetní jednotka uvede informace týkající se úvěrového rizika, aby umožnila uživatelům své účetní závěrky vyhodnotit míru, v níž by nesplnění závazků protistran mohlo v budoucnu snížit peněžní toky z aktiv účetní jednotky zachycených k rozvahovému dni nebo vyžadovat odliv peněžních prostředků z jiných úvěrových položek (jako jsou úvěrové deriváty nebo vydané záruky za závazek třetí strany). Takovým selháním vzniká ztráta vykazovaná ve výsledovce účetní jednotky. Odstavec 76 neukládá povinnost účetní jednotky posoudit v účetní závěrce pravděpodobnost budoucích ztrát.

78. Důvody, proč je v účetní závěrce uváděna výše úvěrového rizika bez ohledu na potenciální výnosy z realizace zajištění (tedy tzv. „maximální úvěrové riziko účetní jednotky"), jsou tyto:

(a) poskytnout uživateli účetní závěrky jednotný základ pro posouzení částky finančních aktiv vystavených úvěrovému riziku a dalších úvěrových rizik;

a

(b) upozornit na možnost, že maximální riziko ztráty se může lišit od účetní hodnoty finančních aktiv vykázaných k rozvahovému dni.

79. V případě finančních aktiv vystavených úvěrovému riziku, účetní hodnota aktiv v rozvaze po odečtení potřebné výše opravných položek, obvykle představuje částku vystavenou úvěrovému riziku. Například v případě úrokových swapů realizovaných v reálné hodnotě je maximální úvěrové riziko k rozvahovému dni obvykle rovno účetní hodnotě, protože ta představuje při běžných tržních úrokových sazbách výdaj na náhradu swapu v případě selhání. V tomto případě není nutné uvádět jiné informace, než je údaj v rozvaze. Na druhé straně maximální potenciální ztráta účetní jednotky plynoucí z určitého finančního nástroje se může výrazně lišit od jeho účetní hodnoty i dalších vykazovaných hodnot, jako jsou reálná hodnota nebo částka jistiny. V takovém případě je nutné v souladu s požadavky definovanými odstavcem 76(a) uvést doplňující údaje.

80. Finanční aktivum, u něhož existuje právně vymahatelný nárok na zápočet s finančním závazkem, nebude v rozvaze vykázáno v čisté výši, kromě případů, kdy má účetní jednotka v úmyslu závazek s aktivem skutečně započíst nebo aktivum realizovat a závazek vypořádat souběžně. Nicméně účetní jednotka zveřejní existenci zákonného práva započtu v rámci informací vyžadovaných odstavcem 76. Např. pokud má účetní jednotka obdržet výnosy z realizace finančního aktiva ještě před vypořádáním stejně velkého nebo většího finančního závazku, u něhož má nárok na kompenzaci, bude mít právo tento nárok uplatnit, a tím se vyhnout ztrátě v případě, že protistrana svůj závazek nesplní. Pokud však účetní jednotka bude na nesplnění závazku protistranou reagovat tak, že prodlouží lhůtu splatnosti finančního aktiva, a pokud tato splatnost bude delší, než je splatnost závazku účetní jednotky, bude účetní jednotka vystavena úvěrovému riziku. Aby účetní jednotka uživatele účetní závěrky informovala, o kolik se její úvěrové riziko snížilo k určitému datu, zveřejní v účetní závěrce informaci o existenci a důsledcích nároku na zápočet finančních aktiv a závazků v době, kdy v souladu se stanovenými podmínkami má být finanční aktivum inkasováno. Pokud je finanční závazek, jehož se nárok na zápočet týká, splatný před inkasem finančního aktiva, je účetní jednotka v případě nesplnění závazku protistranou vystavena úvěrovému riziku rovnajícímu se celkové účetní hodnotě finančního aktiva.

81. Může nastat situace, že účetní jednotka uzavřela jednu nebo více smluv o celkovém zápočtu (master netting arrangements), jejichž cílem je snížit riziko úvěrové ztráty, které však nesplňují kritéria pro zápočet aktiv a závazků. Pokud smlouva o celkovém zápočtu významně snižuje úvěrové riziko související s finančními aktivy, jež nejsou kompenzována finančními závazky s toutéž protistranou, zveřejní účetní jednotka doplňující informace o důsledcích této smlouvy. V těchto doplňujících informacích bude uvedeno, že:

(a) úvěrové riziko související s finančními aktivy, která jsou předmětem smlouvy o celkovém zápočtu, je eliminováno pouze pokud budou vypořádány finanční závazky splatné téže protistraně až poté, co budou realizována tato finanční aktiva;

a

(b) míra snížení úvěrového rizika smlouvou o celkovém zápočtu se může krátce po rozvahovém dni výrazně změnit, protože na výši tohoto rizika má vliv každá transakce, která je předmětem smlouvy o celkovém zápočtu.

Dále je vhodné, aby účetní jednotka uvedla podmínky smlouvy o celkovém zápočtu, které určují míru snížení úvěrového rizika.

82. Účetní jednotka může být vystavena úvěrovému riziku i v důsledku transakce, jejímž výsledkem není zaúčtování finančního aktiva do rozvahy, jako je smlouva o finanční záruce nebo úvěrovém derivátu. Záruka za závazek jiné strany vytváří závazek a vystavuje ručitele úvěrovému riziku, které je třeba vzít v úvahu při zveřejňování informací podle odstavce 76.

83. Informace o koncentraci úvěrového rizika se v účetní závěrce uvede v případě, že není dostatečně zřejmá z jiných údajů, týkajících se charakteru podnikání a finanční pozice účetní jednotky, a pokud by z úvěrového rizika vyplývaly pro účetní jednotku významné ztráty, nedostojí-li protistrany svým závazkům. Určení takových koncentrací vyžaduje posouzení vedením, které musí vzít v úvahu okolnosti účetní jednotky a jejích dlužníků. Podrobnější informace o identifikaci odvětvových a územních segmentů, v nichž může ke koncentraci úvěrových rizik docházet, jsou uvedeny v IAS 14 - *Vykazování podle segmentů*.

84. Ke koncentraci úvěrových rizik může dojít u jednoho dlužníka nebo u skupiny dlužníků, kteří se vyznačují podobnými rysy a u nichž lze předpokládat, že jejich schopnost dostát svým závazkům bude podobně ovlivněna změnami v ekonomických nebo jiných podmínkách. K faktorům, které vedou ke koncentraci rizik, patří typ podnikatelské činnosti provozované dlužníkem, ekonomické odvětví, v němž působí, územní oblast, kde působí, nebo bonita dané skupiny dlužníků. Například výrobce zařízení pro naftařský a plynárenský průmysl bude mít pohledávky z obchodního styku vyplývající z prodeje svých výrobků, u nichž bude riziko nesplacení ovlivňováno ekonomickými změnami v naftařském a plynárenském průmyslu. Banka poskytující úvěry v mezinárodním měřítku může mít významný objem nesplacených úvěrů poskytnutých subjektům v rozvojových zemích a její schopnost získat tyto úvěry zpět bude negativně ovlivněna ekonomickou situací těchto zemí.

IAS 32

85. Informace o koncentraci úvěrového rizika obsahují popis společných rysů, které zakládají důvody pro vyčlenění dané skupiny, a maximální výši úvěrového rizika souvisejícího se všemi finančními aktivy, které mají tyto společné charakteristiky.

Reálná hodnota

86. ***S výjimkou toho, co je uvedeno v odstavci 90, pro každou skupinu finančních aktiv a závazků uvede účetní jednotka reálnou hodnotu této skupiny aktiv a závazků tak, aby ji bylo možno porovnat s odpovídající účetní hodnotou v účetní závěrce.(Pro určení reálné hodnoty viz pokyny v IAS 39.)***

87. Informace o reálné hodnotě aktiv a závazků se v obchodním styku běžně používají pro posouzení celkové finanční pozice účetní jednotky a pro rozhodnutí, týkající se jednotlivých finančních nástrojů. Tyto informace jsou často důležité také pro uživatele účetní závěrky, protože v mnohých situacích odrážejí názor finančních trhů na současnou hodnotu očekávaných budoucích peněžních toků, týkajících se daného finančního nástroje. Informace o reálné hodnotě umožňují porovnat finanční nástroje se v zásadě stejnými ekonomickými charakteristikami, a to bez ohledu na účel jejich držby a na to, kdy a kým byly emitovány nebo nabyty. Reálná hodnota je objektivním východiskem pro posouzení práce managementu, protože ukazuje, jaké výsledky přinesla jeho rozhodnutí koupit, prodat nebo si ponechat finanční aktiva či vytvořit, ponechat si nebo uhradit finanční závazky. Pokud účetní jednotka nevykazuje finanční aktiva či finanční závazky v rozvaze v reálné hodnotě, uvede tuto informaci v komentáři.

88. Pro finanční nástroje, jako jsou krátkodobé pohledávky nebo závazky z obchodního styku, není požadováno uvedení reálné hodnoty, pokud je jejich účetní hodnota přiměřeným odhadem jejich reálné hodnoty.

89. Při uvádění reálných hodnot seskupuje účetní jednotka finanční aktiva a závazky do skupin a započítává je pouze do té míry, do jaké jsou jejich příslušné účetní hodnoty započítány v rozvaze.

90. ***Pokud jsou investice do nekotovaných kapitálových nástrojů nebo derivátů souvisejících s těmito kapitálovými nástroji oceněny pořizovacími náklady podle IAS 39, protože jejich reálnou hodnotu nelze spolehlivě určit, je třeba tuto skutečnost uvést společně s popisem finančních nástrojů, jejich účetní hodnoty a vysvětlením, proč nelze reálnou hodnotu spolehlivě určit, a podle možností uvést odhad rozsahu, v němž se reálná hodnota pravděpodobně pohybuje. V případě, že účetní jednotka prodá finanční aktiva, jejichž reálnou hodnotu nebylo možné dříve spolehlivě stanovit, zveřejní se tato skutečnost v účetní závěrce spolu s účetní hodnotou takových aktiv k datu prodeje a výší zisku nebo ztráty.***

91. Pokud jsou investice do nekotovaných kapitálových nástrojů nebo derivátů s nimi spojených oceňovány pořizovacími náklady podle IAS 39, protože jejich reálnou hodnotu nelze spolehlivě určit, není třeba uvádět informace o jejich reálné hodnotě, jak je požadována odstavci 86 a 92. Místo toho se uvádí informace napomáhající uživatelům účetních závěrek provést samostatné posouzení rozsahu potenciálních rozdílů mezi účetní hodnotou takových finančních aktiv a závazků a jejich reálnou hodnotou. Kromě popisu základních rysů finančního nástroje, které jsou určující pro jeho hodnotu, a vysvětlení hlavních příčin neuvedení jeho reálné hodnoty, je nutné v účetní závěrce uvést, na jakých trzích je daný nástroj obchodován. V některých případech mohou být dostatečnou informací podmínky smlouvy o tomto finančním nástroji podle odstavce 60. Pokud má vedení dostatečné podklady, aby tak učinilo, může sdělit svůj názor na vztah mezi reálnou hodnotou a účetní hodnotou finančních aktiv a závazků, u kterých nelze spolehlivě určit jejich reálnou hodnotu.

92. ***Účetní jednotka dále zveřejní:***

(a) Metody a významné předpoklady použité ke stanovení reálné hodnoty jednotlivých významných tříd finančních aktiv a závazků. (Pokyny pro určení tříd finančních aktiv jsou uvedeny v odstavci 55.)

(b) Zda reálné hodnoty finančních aktiv a závazků jsou stanoveny přímo, zcela nebo částečně, odkazem na zveřejňované cenové kotace na aktivním trhu nebo jsou odhadovány pomocí oceňovacích technik (viz IAS 39, odstavce AG71-79).

(c) Zda účetní závěrka účetní jednotky zahrnuje finanční nástroje oceňované reálnou hodnotou, která je stanovena zcela nebo částečně pomocí oceňovací techniky založené na předpokladech, které nejsou podloženy sledovatelnými tržními cenami nebo sazbami. Pokud by změna takového předpokladu na reálně možnou jinou alternativu mohla vést k významně odlišné reálné hodnotě, uvede účetní jednotka tuto skutečnost společně s rozsahem potenciálních reálných alternativních předpokladů. Za tímto účelem lze významnost odhadnout s ohledem na zisk nebo ztrátu a celková aktiva nebo celkové závazky.

(d) Celkovou částku změny reálné hodnoty odhadované pomocí oceňovací techniky, která byla zaúčtována do výsledovky daného období.

93. V účetní závěrce bude spolu s údajem o reálné hodnotě uvedena i metoda použitá pro její stanovení a významné předpoklady, ze kterých se při jejím stanovení vycházelo. Například účetní jednotka uvede informace o předpokladech, týkajících se míry předčasných splátek, výše odhadovaných úvěrových ztrát a úrokových nebo diskontních sazeb, pokud jsou relevantní.

Další zveřejnění

Odúčtování

94. ***(a) Účetní jednotka mohla buď převést finanční aktivum (viz odstavec 18 IAS 39) nebo vstoupit do typu dohody popsaného v odstavci 19 IAS 39 takovým způsobem, že tuto dohodu nelze kvalifikovat jako převod finančního aktiva. Pokud účetní jednotka poté nadále účtuje všechna tato aktiva nebo účtuje tato aktiva do míry své spoluodpovědnosti (viz IAS 39, odstavce 29 a 30), musí pro každou skupinu finančních aktiv uvést:***

(i) povahu aktiv;

(ii) povahu rizik a výhod z vlastnictví, kterým zůstává vystavena;

(iii) pokud nadále účtuje celé aktivum, pak účetní hodnotu tohoto aktiva a souvisejícího závazku;

a

(iv) pokud účetní jednotka účtuje aktivum do míry své spoluodpovědnosti, pak celkovou hodnotu aktiva, účetní hodnotu trvajícího podílu účetní jednotky na tomto aktivu a účetní hodnotu souvisejícího závazku.

Zajištění

94. ***(b) Účetní jednotka uvádí účetní hodnotu finančních aktiv zastavených za účelem zajištění závazků, účetní hodnotu finančních aktiv zastavených za účelem zajištění podmíněných závazků, a (v souladu s odstavci 60(a) a 63(g)) všechny zásadní podmínky vztahující se k těmto zástavám.***

(c) Pokud účetní jednotka přijala zajištění, které smí prodat nebo dále zastavit v případě nesplnění závazku majitele zástavy, uvádí:

(i) reálnou hodnotu přijaté zástavy (finanční a nefinanční aktiva);

IAS 32

(ii) reálnou hodnotu takové zástavy, která byla prodána nebo dále zastavena, a zda má povinnost ji vrátit;

a

(iii) veškeré významné podmínky spojené s užíváním zástavy účetní jednotkou (v souladu s odstavci 60(a) a 63(g)).

Složené finanční nástroje s více deriváty

94. *(d) Pokud účetní jednotka vydala nástroj, který obsahuje jak závazkovou, tak kapitálovou složku (viz odstavec 28), a tento nástroj obsahuje více vložených derivátů, jejichž hodnoty jsou vzájemně závislé (jako například svolatelný konvertibilní dluhový nástroj), uvede existenci těchto vlastností a efektivní úrokovou sazbu závazkové složky (bez vložených derivátů, které se účtují zvlášť).*

Finanční aktiva a finanční závazky oceňované reálnou hodnotou proti zisku nebo ztrátě (viz také odstavec AG40)

94. *(e) Účetní jednotka uvede účetní hodnoty finančních aktiv a finančních závazků, které:*

(i) jsou klasifikovány jako držené k obchodování;

a

(ii) byly při prvotním účtování určena podnikem jako finanční aktiva a závazky oceňované reálnou hodnotou proti zisku nebo ztrátě (tedy ty, které nejsou finančními nástroji určenými k obchodování).

(f) Pokud účetní jednotka klasifikovala finanční závazek jako oceňovaný reálnou hodnotou proti zisku nebo ztrátě, uvede:

(i) hodnotu změny jeho reálné hodnoty, která není přiřaditelná změnám referenční úrokové sazby (LIBOR apod.);

a

(ii) rozdíl mezi jeho účetní hodnotou a částkou, kterou by účetní jednotka musela podle smlouvy zaplatit k datu splatnosti držiteli obligace.

Reklasifikace

94. *(g) Pokud účetní jednotka reklasifikovala finanční aktivum jako aktivum oceňované pořizovacími náklady nebo zůstatkovou hodnotou místo reálnou hodnotou (viz IAS 39, odstavec 54), uvede důvod této reklasifikace.*

Výsledovka a vlastní kapitál

94. *(h) Účetní jednotka zveřejní významné položky výnosů, nákladů, zisků a ztrát, vyplývající z finančních aktiv nebo závazků, a to bez ohledu na to, zda jsou zahrnuty do zisku nebo ztráty, nebo vykázány jako samostatná součást vlastního kapitálu. Za tímto účelem musí být uvedeny alespoň tyto položky:*

(i) celkové úrokové výnosy a náklady (vypočítané pomocí metody efektivní úrokové sazby) finančních aktiv a závazků, které nejsou účtovány reálnou hodnotou proti zisku nebo ztrátě;

(ii) u realizovatelných finančních aktiv částku zisku nebo ztráty zaúčtovanou v daném účetním období přímo do vlastního kapitálu a částku odúčtovanou v daném účetním období z vlastního kapitálu do výsledovky;

a

(iii) částku úrokového výnosu z finančních aktiv se sníženou hodnotou podle IAS 39, odstavec AG93.

Snížení hodnoty

94. ***(i) Účetní jednotka zveřejní podstatu a výši případných ztrát vyplývajících ze snížení hodnoty finančních aktiv, a to samostatně pro každou významnou třídu finančních aktiv (pokyny týkající se stanovení tříd finančních aktiv jsou uvedeny v odstavci 55);***

Selhání a porušení závazku

94. ***(j) S ohledem na jakékoliv selhání při splácení jistiny, úroků, umořovacích fondů nebo splátkových režimů během období splácení úvěrů zachycené k rozvahovému dni a veškerá další porušení podmínek úvěrových smluv, které zakládají právo věřitele vymáhat okamžité splacení úvěru (s výjimkou porušení, která jsou napravena, nebo v jejichž důsledku byla projednána k rozvahovému dni nebo před ním změna smluvních podmínek), uvede účetní jednotka:***

(i) podrobnosti těchto porušení;

(ii) částku zaúčtovanou k rozvahovému dni ve vztahu ke splatným úvěrům, u nichž došlo k porušení;

a

(iii) s ohledem na částku zveřejněnou podle (ii), zda bylo selhání napraveno nebo byla sjednána změna smluvních podmínek před datem sestavení účetní závěrky.

95. Za účelem zveřejnění informací o porušení úvěrových smluv podle odstavce 94(j) zahrnují splatné úvěry též dluhové nástroje a finanční závazky s výjimkou krátkodobých dluhů z obchodního styku s normálními úvěrovými podmínkami. Pokud se během daného účetního období takové porušení vyskytlo a nebylo napraveno nebo nebyla projednána změna podmínek úvěrové smlouvy k rozvahovému dni, pak dopad porušení na klasifikaci závazku jako krátkodobého nebo dlouhodobého je stanoven podle IAS 1.

DATUM ÚČINNOSTI

96. ***Účetní jednotka je povinna aplikovat tento standard na účetní období počínaje 1. lednu 2005 Dřívější aplikace je povolena. Účetní jednotka nesmí aplikovat tento standard na roční období začínající před 1. lednu 2005, pokud současně neaplikuje IAS 39 (vydaný v prosinci 2003). Pokud bude účetní jednotka aplikovat tento standard v obdobích předcházejících 1. lednu 2005, tuto skutečnost zveřejní.***

97. ***Tento standard je nutno aplikovat se zpětnou účinností.***

ZRUŠENÍ JINÝCH DOKUMENTŮ

98. Tento standard nahrazuje IAS 32 *Finanční nástroje: zveřejňování a prezentace* novelizovaný v roce 2000.

IAS 32

99. Tento standard nahrazuje tyto dokumenty:

(a) SIC-5 *Klasifikace finančních nástrojů – ustanovení o podmíněném vypořádání*

(b) SIC-16 *Základní kapitál – zpětně nabyté akciové nástroje (vlastní akcie);*

a

(c) SIC-17 *Vlastní kapitál – náklady na transakce s vlastním kapitálem.*

100. Tento standard nahrazuje návrh interpretace *SIC* D34 *Finanční nástroje – nástroje nebo práva umořitelná držitelem.*

DODATEK A

Aplikační příručka IAS 32 Finanční nástroje: zveřejňování a prezentace

Tento dodatek je nedílnou součástí standardu.

AG1. Tato aplikační příručka vysvětluje aplikaci konkrétních aspektů standardu v praxi.

AG2. Tento standard se nezabývá účtováním a oceňováním finančních nástrojů. Požadavky na účtování a oceňování finančních aktiv a finančních závazků jsou stanoveny v IAS 39 *Finanční nástroje: účtování a oceňování*.

Definice (odstavce 11-14)

Finanční aktiva a závazky

AG3. Měna (peníze) jsou finančním aktivem, protože představují nástroj směny, a jsou tudíž základem pro oceňování všech transakcí a pro jejich vykazování v účetní závěrce. Vklady v bankách nebo podobných finančních institucích jsou finančním aktivem, protože představují smluvní právo vkladatele získat peněžní prostředky od této instituce zpět nebo vystavit pro účely úhrady finančního závazku ve prospěch věřitele šek či jiný podobný nástroj až do výše vkladu.

AG4. Běžné typy finančních aktiv, jež představují smluvní právo v budoucnu získat peněžní prostředky, a finančních závazků, jež představují odpovídající smluvní závazek v budoucnu peněžní prostředky zaplatit, jsou:

(a) pohledávky a závazky z obchodního styku;

(b) směnky přijaté a vystavené;

(c) úvěry poskytnuté a přijaté;

a

(d) dluhopisy přijaté a vydané.

Ve všech případech smluvní právo jedné strany peněžní prostředky získat (resp. její závazek zaplatit) odpovídá smluvnímu závazku druhé strany zaplatit (resp. právu získat peněžní prostředky).

AG5. Jiným typem finančního nástroje je nástroj, jehož ekonomický užitek, který má být získán nebo vydán, je představován finančním aktivem v jiné než peněžní podobě. Například směnka splatná ve vládních dluhopisech dává držiteli smluvní právo obdržet a emitentovi ukládá smluvní závazek vydat vládní dluhopisy, nikoliv peněžní prostředky. Dluhopisy jsou finančním aktivem, protože představují závazek státu jakožto emitenta vyplatit peněžní prostředky. Také tato směnka je tudíž finančním aktivem pro svého držitele a finančním závazkem pro svého emitenta.

AG6. „Stálé“ dluhové nástroje (jako např. „stálé“ obligace, dluhopisy nebo kapitálové poukázky) běžně dávají svému držiteli smluvní právo na platby úroků k určitým termínům po neomezeně dlouhou dobu, přičemž držitel takového dluhového nástroje nemá nárok na vrácení jistiny nebo toto právo má za podmínek, které návrat jistiny činí značně nepravděpodobným nebo vzdáleným. Například účetní jednotka může emitovat finanční nástroj, který od ní vyžaduje provádění ročních plateb po neomezenou dobu rovnajících se nominální úrokové sazbě 8 % z nominálu nebo jistiny v nominální hodnotě 1 000 CU (*). Za předpokladu, že 8 % je tržní úroková sazba pro daný nástroj v okamžiku jeho vydání, přebírá jeho emitent smluvní závazek budoucích pravidelných splátek úroků o reálné (současné) hodnotě 1 000 CU při prvotním zaúčtování. Držitel a emitent nástroje mají finanční aktivum (držitel) a finanční závazek (emitent).

(*) V této příručce jsou peněžní částky uváděny v měnových jednotkách (CU).

AG7. Smluvní právo či povinnost přijmout, vydat nebo směnit finanční nástroje je samo o sobě finančním nástrojem. Řetězec smluvních práv nebo povinností splňuje definici finančního nástroje, pokud v konečném důsledku vede k příjmu platby peněžních prostředků nebo k pořízení nebo vydání kapitálového nástroje.

AG8. Možnost uplatnit smluvní právo nebo požadavek splnit smluvní závazek může být buď absolutní, nebo může být podmíněna budoucí událostí. Například finanční záruka je smluvní právo věřitele získat peněžní prostředky od ručitele a současně je to smluvní závazek ručitele zaplatit věřiteli v případě, že dlužník svůj závazek nesplní. Smluvní právo a smluvní povinnost existují proto, že v minulosti došlo k nějaké transakci nebo události (vystavení záruky), ale schopnost věřitele uplatnit toto právo a povinnost ručitele splnit závazek jsou podmíněny tím, že dlužník v budoucnu svůj závazek nesplní. Podmíněné smluvní právo a podmíněný smluvní závazek splňují definici finančního aktiva a finančního závazku, i když podmínky pro vykázaní v účetní závěrce mnohdy splňovat nebudou.

AG9. Podle IAS 17 *Leasingy* se smlouva o leasingu primárně považuje za nárok pronajímatele získat a za smluvní závazek nájemce zaplatit řetězec plateb, které se v zásadě rovnají splátkám jistiny a úroků stanoveným smlouvou o půjčce. Pronajímatel zaúčtuje částku, kterou obdrží na základě smlouvy o leasingu, nikoliv pronajatý majetek jako takový. Naproti tomu operativní leasing se primárně považuje za otevřenou smlouvu, na jejímž základě se pronajímatel zavázal poskytnout nájemci po určitou dobu majetek výměnou za úplatu, která se podobá poplatku za služby. Pronajímatel nadále účtuje o pronajímaném aktivu jako takovém, nikoliv o souvisejících budoucích pohledávkách podle nájemní smlouvy. Z tohoto důvodu se finanční leasing za finanční nástroj považuje, operativní leasing nikoliv (s výjimkou jednotlivých aktuálně splatných částek).

AG10. Aktiva, která mají fyzickou podobu (jako např. zásoby, hmotný majetek, technologie a vybavení), najatá aktiva, ani nehmotná aktiva (jako např. patenty a ochranné známky) nejsou finančními aktivy. Kontrola nad těmito hmotnými a nehmotnými aktivy dává účetní jednotce možnost nabýt peněžní prostředky či jiná finanční aktiva, ale na jejím základě nevzniká účetní jednotce momentální právní nárok obdržet peněžní prostředky nebo jiná finanční aktiva.

AG11. Aktiva (jako například náklady příštích období), jejichž budoucím ekonomickým přínosem, který účetní jednotce poplyne, je přijetí zboží nebo služeb, nikoliv právní nárok na peněžní prostředky nebo jiné finanční aktivum, nejsou finančními aktivy. Obdobně položky jako výnosy příštích období nebo většina závazků z poskytnutých záruk nejsou finančním závazkem, protože pokud v souvislosti s nimi účetní jednotka pozbude ekonomický přínos, bude to formou dodání zboží nebo služeb, nikoli formou peněžních prostředků nebo jiného finančního aktiva.

AG12. Závazky nebo aktiva, která nejsou svou podstatou smluvní (jako např. daň z příjmů, která je účetní jednotce vyměřena vládou na základě požadavků zákona), nejsou finančními závazky ani finančními aktivy. Účtováním o dani ze zisku se zabývá IAS 12 - *Daně ze zisku*. Podobně mimosmluvní závazky, jak jsou definovány v IAS 37 *Rezervy, podmíněná aktiva a podmíněné závazky,* neplynou ze smluv a nejsou finančními závazky.

Kapitálové nástroje

AG13. Příklady kapitálových nástrojů zahrnují neobchodovatelné kmenové akcie, některé typy preferenčních akcií (viz odstavce AG25 a AG26), a opční poukázky nebo vystavené opce, které umožňují držiteli upsat nebo zakoupit fixní počet kmenových akcií účetní jednotky výměnou za fixní peněžní částku nebo jiné finanční aktivum. Závazek účetní jednotky emitovat nebo zakoupit fixní počet vlastních kapitálových nástrojů výměnou za fixní peněžní částku nebo jiné finanční aktivum je kapitálovým nástrojem účetní jednotky. Avšak pokud taková smlouva obsahuje povinnost účetní jednotky vydat peněžní prostředky nebo jiné finanční aktivum, je též závazkem ve výši současné hodnoty splatné částky (viz odstavec AG27(a)). Emitent neobchodovatelných kmenových akcií přebírá zákonný závazek vůči svým akcionářům, jakmile se formálně zaváže k distribuci těchto akcií. Tento případ může nastat v situaci, kdy účetní jednotka ohlásila výplaty dividend, nebo kdy je účetní jednotka rušena a aktiva, která zůstanou po vyrovnání závazků, budou rozdělena mezi akcionáře.

AG14. Zakoupená kupní opce nebo jiná podobná smlouva získaná podnikem, která představuje nárok účetní jednotky odkoupit fixní počet vlastních kapitálových nástrojů výměnou za vydání fixní peněžní částky nebo jiného finančního aktiva, není finančním aktivem účetní jednotky. Místo toho se úhrada takové smlouvy odečítá z vlastního kapitálu.

Derivátové finanční nástroje

AG15. K finančním nástrojům patří jak primární nástroje (jako např. pohledávky, závazky či kapitálové nástroje), tak derivátové finanční nástroje (jako např. finanční opce, futures, forwardové smlouvy či úrokové a měnové swapy). Derivátové finanční nástroje splňují definici finančního nástroje a proto spadají do působnosti tohoto standardu.

AG16. Podstatou derivátového finančního nástroje je vznik práv a závazků mezi smluvními stranami, jimiž se mezi stranami smlouvy převádějí finanční rizika související s podkladovým primárním finančním nástrojem. Při uzavření smlouvy o derivátovém finančním nástroji získává jedna strana smluvní nárok vyměnit finanční aktivum nebo závazek s jinou stranou za podmínek, které jsou pro ni potenciálně příznivé, nebo smluvní závazek jedné strany vyměnit s jinou stranou finanční aktivum nebo závazek za podmínek, které jsou pro ni potenciálně nepříznivé. Avšak při uzavření derivátové smlouvy nedochází obvykle (*) k převodu podkladového primárního finančního nástroje a k tomuto převodu nemusí nutně dojít ani k datu splatnosti. Některé nástroje zahrnují současně jak právo, tak závazek vyměnit finanční aktivum. Protože podmínky směny finančního aktiva jsou stanoveny již při vzniku derivátového nástroje, může v souvislosti se změnami cen na finančních trzích dojít k tomu, že tyto podmínky se do budoucna vyvinou buď příznivě, nebo nepříznivě.

AG17. Prodejní nebo kupní opce na výměnu finančních aktiv nebo závazků (tj. finančních nástrojů s výjimkou vlastních kapitálových nástrojů účetní jednotky) dává držiteli právo získat v budoucnu potenciální ekonomický užitek vyplývající ze změn v reálné hodnotě podkladového finančního nástroje. Naproti tomu výstavce opce na sebe bere závazek vzdát se potenciálního budoucího ekonomického prospěchu nebo nést potenciální ztráty budoucího ekonomického prospěchu vyplývající ze změn v reálné hodnotě podkladového finančního nástroje. Smluvní právo držitele opce a závazek výstavce splňují definici finančního aktiva (držitel) a finančního závazku (výstavce). Jako podkladový nástroj použitý pro účely opční smlouvy může sloužit jakékoliv finanční aktivum, včetně akcií a úročených nástrojů. Součástí opce může být podmínka, že její výstavce musí vydat dluhový nástroj, nikoliv převést finanční aktivum. I v takovém případě bude podkladový finanční nástroj finančním aktivem držitele, pokud bude opce uplatněna. Právo držitele opce vyměnit aktivum za potenciálně výhodných podmínek a závazek výstavce opce vyměnit aktivum za potenciálně nevýhodných podmínek nejsou totožné s podkladovým aktivem, které má být směněno v případě uplatnění opce. Podstata práva držitele a závazku výstavce není ovlivněna pravděpodobností uplatnění opce.

AG18. Jiným příkladem derivátového finančního nástroje je forwardová smlouva na dobu šesti měsíců, v níž se jedna smluvní strana (kupující) zaváže zaplatit částku 1 mil. CU za 1 mil. CU nominální hodnoty státního dluhopisu s pevnou úrokovou sazbou a druhá strana (prodávající) se zaváže dodat 1 mil. CU nominální hodnoty státního dluhopisu s pevnou úrokovou sazbou za částku 1 mil. CU v hotovosti. Během tohoto šestiměsíčního období mají obě smluvní strany smluvní právo, resp. smluvní závazek vyměnit si finanční nástroje. Pokud se tržní cena státních dluhopisů zvýší nad 1 mil. CU, budou podmínky výhodné pro kupujícího a nevýhodné pro prodávajícího; jestliže tržní cena poklesne pod 1 mil. CU, situace bude opačná. Kupující má jak smluvní právo (finanční aktivum) podobné smluvnímu právu vyplývajícímu z držené kupní opce, tak smluvní závazek (finanční závazek) podobný závazku vyplývajícímu z vystavené prodejní opce. Prodávající má smluvní právo (finanční aktivum) podobné smluvnímu právu vyplývajícímu z držené prodejní opce a smluvní závazek (finanční závazek) podobný závazku vyplývajícími z vystavené kupní opce. A podobně jako je tomu u opcí, také tato smluvní práva a závazky jsou finančními aktivy a finančními závazky a existují nezávisle na podkladových finančních nástrojích (dluhopisech a peněžních prostředcích, jež budou předmětem směny). Zatímco obě strany forwardové smlouvy mají závazek realizovat smlouvu v dohodnutém termínu, realizace opční smlouvy závisí na tom, zda a kdy se držitel opce rozhodne opci uplatnit.

(*) To platí pro většinu, ale nikoliv pro všechny deriváty, například při některých úrokových swapech v různých měnách je při uzavření smlouvy směněna jistina (a znovu směněna k datu splatnosti).

IAS 32

AG19. Právo, resp. závazek vyměnit si v budoucnu finanční aktiva vzniká na základě celé řady dalších typů derivátových nástrojů. Patří sem např. úrokové a měnové swapy, stanovení mezních limitů – úrokový cap, collar a floor, úvěrové přísliby, emisní facility či akreditivy. Také smlouvu o úrokovém swapu je možné považovat za obměnu forwardové smlouvy s tím, že se smluvní strany dohodly na sérii budoucích směn peněžních prostředků, přičemž částka hrazená jednou smluvní stranou je vypočítána na základě pohyblivé úrokové sazby a částka hrazená druhou smluvní stranou na základě pevné úrokové sazby. Další variantou forwardových smluv jsou futures, které se liší v tom, že se jedná o standardizované smlouvy obchodovatelné na burzách.

Smlouvy na koupi nebo prodej nefinančních položek (odstavce 8-10)

AG20. Smlouvy na koupi nebo prodej nefinančních položek nesplňují definici finančního nástroje, protože smluvní právo jedné strany obdržet nefinanční aktivum nebo službu a odpovídající závazek druhé strany nestanoví momentální právo nebo závazek žádné ze stran obdržet, vydat nebo směnit finanční aktivum. Například smlouvy, které umožňují realizaci výlučně obdržením nebo dodáním nefinančního aktiva (jako je opce, futures, forwardová smlouva) nejsou finančními nástroji. Tento charakter má celá řada komoditních smluv. Některé mají standardní formu a jsou obchodovatelné na organizovaném trhu podobně jako některé derivátové finanční nástroje. Například komoditní futures může být kdykoliv prodána nebo zakoupena za peněžní prostředky, protože je kotována na burze a může mnohokrát změnit majitele. Avšak smluvní strany nakupující a prodávající takovou smlouvu v podstatě obchodují s podkladovou komoditou. Skutečnost, že lze komoditní smlouvu velice snadno koupit nebo prodat za peníze a že lze závazek obdržet nebo dodat komoditu vyrovnat peněžními prostředky, nemění zásadní charakter této smlouvy tak, aby zakládala vznik finančního nástroje. Nicméně některé smlouvy na koupi nebo prodej nefinančních položek, které lze vypořádat v čisté hodnotě nebo směnou finančních nástrojů, nebo jejichž nefinanční položka je převoditelná na peněžní hodnotu, spadají do působnosti tohoto standardu, jako by byly finančními nástroji (viz odstavec 8).

AG21. Smlouva, jejímž předmětem je přijetí nebo dodání aktiva, které má fyzickou podobu, nezakládá vznik finančního aktiva u jedné smluvní strany, ani finančního závazku u druhé smluvní strany, pokud není odpovídající platba odložena na dobu po převodu fyzického aktiva. To je případ koupě nebo prodeje zboží na dodavatelský úvěr.

AG22. Některé smlouvy jsou spojeny s komoditami, ale nezahrnují realizaci fyzickým obdržením nebo dodáním komodity. Realizují se platbami v hotovosti, jejichž výše závisí na podmínkách smlouvy, nikoliv platbami pevně stanovených částek. Například jistina dluhopisu může být vypočtena aplikací tržní ceny nafty platné v okamžiku splatnosti dluhopisu na fixně stanovené množství nafty. Nominální hodnota dluhopisu vychází z ceny komodity, ale bude vyrovnána výlučně peněžními prostředky. Taková smlouva je finančním nástrojem.

AG23. Definice finančního nástroje zahrnuje také smlouvu, na jejímž základě vzniká kromě finančního aktiva a závazku také nefinanční aktivum nebo závazek. Takové finanční nástroje často poskytují jedné ze stran možnost směnit finanční aktivum za nefinanční aktivum. Například dluhopis spojený s naftou může pro držitele znamenat právo na řadu pravidelných pevných splátek úroků a na fixní částku k datu splatnosti s možností vyměnit tuto částku za fixní množství nafty. Výhodnost uplatnění této opce se může během doby měnit podle reálné hodnoty nafty ve vztahu k směnnému kurzu nafty a peněz (cena směny) stanovenému v podmínkách dluhopisu. Atraktivnost uplatnění opce se bude v průběhu doby měnit, a to v závislosti na reálné hodnotě ropy, jež bude determinovat směnný koeficient ropa/peníze u daného dluhopisu. Vzhledem k finančnímu aktivu držitele a finančnímu závazku emitenta je dluhopis finančním nástrojem, a to bez ohledu na další typy aktiv a závazků, které v souvislosti s ním vznikají.

AG24. Tento standard sice není výslovně určen pro komoditní a jiné podobné typy smluv, které nesplňují definici finančního nástroje, nebo spadají pod odstavec 8, nicméně účetní jednotka musí zvážit, zda by bylo vhodné řídit se ustanoveními tohoto standardu týkajícími se zveřejňování informací v účetní závěrce také v souvislosti s těmito typy smluv.

Závazky a vlastní kapitál (odstavce 15-27)

Neexistence smluvního závazku vydat hotovost nebo jiné finanční aktivum (odstavce 17-20)

AG25. Preferenční akcie je možné emitovat s různými právy. Při určování, zda je preferenční akcie finančním závazkem nebo kapitálovým nástrojem, musí emitent posoudit práva vztahující se k akcii a určit, zda mají zásadní charakteristiky finančního závazku. Například preferenční akcie, která zakládá splacení k určitému datu nebo až držitel uplatní tuto opci, obsahuje finanční závazek, protože emitent má povinnost převést finanční aktiva držiteli akcie. Potenciální neschopnost emitenta splnit závazek splatit prioritní akcii k datu stanovenému smlouvou, ať už z důvodu nedostatku finančních prostředků, nebo kvůli zákonným omezením, nebo nedostatečnému zisku nebo rezervám, neruší platnost tohoto závazku. Opční právo emitenta směnit akcie za peněžní prostředky nesplňuje definici finančního závazku, protože emitent nemá současný závazek převést na akcionáře finanční aktivum. Zpětný odkup akcií totiž závisí výhradně na vůli emitenta. Závazek však může vzniknout, když emitent akcií uplatní své opční právo, obvykle formálním oznámením akcionářům o svém záměru akcie zpět odkoupit.

AG26. Pokud u prioritních akcií právo zpětného odkupu neexistuje, bude jejich zařazení vycházet z posouzení jiných práv, která jsou s nimi spojena. Toto zařazení je založeno na posouzení podstaty smluvních ujednání a definic finančního závazku a kapitálového nástroje. Pokud výplaty držitelům prioritních akcií, kumulativních i nekumulativních, závisejí na rozhodnutí emitenta, jedná se o kapitálový nástroj. Zařazení preferenčních akcií mezi kapitálové nástroje nebo finanční závazky není ovlivněno například:

(a) minulými výplatami;

(b) záměrem budoucích výplat;

(c) možným negativním dopadem neuskutečnění výplat na cenu kmenových akcií emitenta (kvůli omezením výplat dividend z kmenových akcií v případě nevyplacení dividend z preferenčních akcií);

(d) velikostí rezervních fondů emitenta;

(e) očekáváním zisku nebo ztráty emitenta;

ani

(f) možností nebo nemožností emitenta ovlivnit svůj zisk nebo ztrátu v daném období.

Úhrada vlastními kapitálovými nástroji účetní jednotky (odstavce 21-24)

AG27. Následující příklady ilustrují klasifikaci různých typů smluv, týkajících se vlastních kapitálových nástrojů účetní jednotky:

(a) Smlouva, která bude realizována obdržením nebo vydáním fixního počtu vlastních akcií účetní jednotky bez budoucí úhrady nebo výměnou fixního počtu vlastních akcií účetní jednotky za fixní částku v hotovosti nebo jiné finanční aktivum, je kapitálovým nástrojem. Podle toho jakákoliv úhrada přijatá nebo zaplacená v rámci takové smlouvy je přidána nebo odečtena přímo od vlastního kapitálu. Příkladem může být vydaná opce, která dává protistraně právo na odkup fixního počtu akcií účetní jednotky za fixní částku v hotovosti. Avšak pokud smlouva vyžaduje, aby účetní jednotka odkoupila (zpětně odkoupila) vlastní akcie za peníze nebo jiné finanční aktivum k pevnému datu nebo na požádání, účtuje taková účetní jednotka finanční závazek rovný současné hodnotě odkupu. Příkladem může být závazek účetní jednotky plynoucí z forwardové smlouvy na odkup fixního počtu vlastních akcií za pevnou částku v hotovosti.

(b) Závazek účetní jednotky koupit si vlastní akcie za hotovost dává vznik finančnímu závazku ve výši současné hodnoty odkupu, i když počet akcií, které je účetní jednotka povinna odkoupit, není pevný, nebo je tato transakce podmíněna uplatněním práva protistrany tento odkup požadovat. Příkladem podmíněného závazku je opce, vyžadující od účetní jednotky odkoupit vlastní akcie za hotovost, pokud protistrana opci uplatní.

(c) Smlouva, která má být realizována v hotovosti nebo jiným finančním aktivem je finanční aktivum nebo finanční závazek i v případě, že částka v hotovosti nebo jiné finanční aktivum, které bude obdrženo nebo vydáno, závisí na změnách tržní ceny vlastního kapitálu účetní jednotky. Příkladem je opce realizovaná čistou hotovostní částkou.

(d) Smlouva, která bude realizována proměnným počtem vlastních akcií účetní jednotky, jejichž hodnota se rovná fixní částce nebo částce závisející na změnách určité proměnné (například cena komodity) je finančním aktivem nebo finančním závazkem. Příkladem může být vystavená opce na odkup zlata, která, pokud by byla uplatněna, bude realizována vlastními nástroji účetní jednotky vydanými v takovém množství, které bude odpovídat hodnotě opční smlouvy. Taková smlouva je finančním aktivem nebo závazkem i tehdy, pokud je příslušnou proměnnou cena vlastních akcií účetní jednotky, nikoliv cena zlata. Podobně smlouva, která bude realizována fixním počtem vlastních akcií účetní jednotky, jejichž práva se budou měnit tak, aby hodnota vypořádání byla rovna fixní částce nebo částce založené na změnách příslušné proměnné, je finančním aktivem nebo finančním závazkem.

Ustanovení o podmíněném vypořádání (odstavec 25)

AG28. Odstavec 25 požaduje, aby pokud část ustanovení o podmíněném vypořádání, která vyžaduje vypořádání v hotovosti nebo jiným finančním nástrojem (nebo jiným způsobem, při němž se nástroj stane finančním závazkem) není opravdová, ustanovení o vypořádání neovlivňovalo klasifikaci finančního nástroje. Proto smlouva, která vyžaduje realizaci v hotovosti nebo prostřednictvím proměnného počtu vlastních akcií účetní jednotky pouze za okolností, které jsou krajně vzácné, abnormální a velmi málo pravděpodobné, je kapitálovým nástrojem. Podobně vypořádání fixním počtem vlastních akcií účetní jednotky může být smluvně vyloučeno v případě okolností, které účetní jednotka nemůže ovlivnit, ale pokud tyto okolnosti nemohou nastat, klasifikace jako kapitálový nástroje je přiměřená.

Prezentace v konsolidované účetní závěrce

AG29. V konsolidované účetní závěrce uvádí účetní jednotka menšinové podíly, tj. podíly jiných stran na vlastním kapitálu a zisku svých dceřiných společností – podle IAS 1*Prezentace účetní závěrky* a IAS 27 *Konsolidované a samostatné účetní závěrky*. Při klasifikaci finančního nástroje (nebo jeho složky) v konsolidované účetní závěrce uvažuje účetní jednotka všechny podmínky dohodnuté mezi členy skupiny a držiteli nástroje při určování, zda skupina jako celek má finanční závazek vydat peněžní prostředky nebo jiné finanční aktivum ve vztahu k tomuto nástroji nebo jej vypořádat způsobem, který odpovídá definici závazku. Pokud dceřiná společnost skupiny vydá finanční nástroj a mateřská nebo jiná společnost skupiny si dohodne další podmínky přímo s držiteli nástroje (například záruku), skupina nemusí mít možnost rozhodovat o výplatách nebo odkupech. Ačkoliv dceřiná společnost může klasifikovat nástroj ve své samostatné účetní závěrce bez ohledu na tyto další podmínky, dopad jiných dohod mezi členy skupiny a držiteli nástroje musí být zvažován pro účely konsolidované účetní závěrky, aby bylo zajištěno, že konsolidovaná účetní závěrka bude zohledňovat smlouvy a transakce skupiny jako celku. Pokud existuje takový závazek nebo ustanovení o vypořádání, pak je takový nástroj (nebo jeho část, která je předmětem tohoto závazku) klasifikován v konsolidované účetní závěrce jako finanční závazek.

Složené finanční nástroje (odstavce 28-32)

AG30. Odstavec 28 se vztahuje jen na emitenty nederivátových složených finančních nástrojů. Odstavec 28 se nezabývá složenými finančními nástroji z hlediska jejich držitelů. Oddělením derivátů z pohledu držitelů složených finančních nástrojů, které obsahují dluhový a kapitálový prvek, se zabývá IAS 39.

AG31. Běžným typem složeného finančního nástroje je dluhový cenný papír s vloženou konverzní opcí, jako např. konvertibilní dluhopis směnitelný na kmenové akcie emitenta, a bez dalších vložených derivátových charakteristik. V souladu s odstavcem 28 tohoto standardu musí emitent takového finančního nástroje od prvotního zaúčtování vykazovat v rozvaze odděleně závazkovou složku a složku kapitálovou takto:

(a) Závazek emitenta vyplácet pravidelně úroky a nominální hodnotu dluhopisu představuje finanční závazek, který existuje až do doby konverze finančního nástroje. Na počátku se bude reálná hodnota závazkového komponentu rovnat současné hodnotě smluvně stanovených budoucích peněžních toků diskontovaných tržní úrokovou sazbou momentálně uplatňovanou u srovnatelných finančních nástrojů, tj. u finančních nástrojů, z nichž vyplývají přibližně stejné peněžní toky, které mají stejné podmínky, ale které nemají konverzní opci.

(b) Kapitálovou složku představuje vložená opce na konverzi závazku na kapitálový nástroj emitenta. Reálná hodnota opce zahrnuje její časovou hodnotu a její vnitřní hodnotu, pokud existuje. Tato opce má při prvotním účtování hodnotu, i když je v tomto okamžiku „mimo peníze (out of money)".

AG32. Při konverzi konvertibilního nástroje k datu splatnosti odúčtuje účetní jednotka závazkovou složku a zaúčtuje ji jako vlastní kapitál. Původní kapitálová složka zůstává (i když může být převedena z jednoho řádku výkazu změn vlastního kapitálu na jiný). Z konverze k datu splatnosti neplyne žádný zisk nebo ztráta.

AG33. Když účetní jednotka zruší konvertibilní nástroj před datem splatnosti předčasným odkupem, při němž zůstanou původní možnosti konverze nezměněny, zaúčtuje účetní jednotka zaplacenou úhradu a náklady na transakci do závazkové a kapitálové složky nástroje k datu uskutečnění transakce. Metoda použitá pro přiřazení zaplacené úhrady a nákladů transakce k samostatným složkám musí být v souladu s metodou použitou při počátečním přiřazování příjmu účetní jednotky k samostatným složkám konvertibilního nástroje v době jeho vydání podle odstavce 28-32.

AG34. Jakmile je přijatá úhrada rozdělena, veškeré následné zisky nebo ztráty jsou účtovány v souladu s účetními principy aplikovatelnými na příslušnou složku takto:

(a) částka zisku nebo ztráty týkající se závazkové složky je účtována ve výsledovce;

a

(b) částka úhrady vztahující se ke kapitálové složce je účtována do vlastního kapitálu.

AG35. Účetní jednotka může změnit podmínky konvertibilního nástroje za účelem vyvolání předčasné konverze, například nabídnutím příznivějšího konverzního poměru nebo zaplacení další částky v případě konverze před stanoveným datem. Rozdíl mezi reálnou hodnotou úhrady, kterou obdrží držitel za konverzi nástroje podle změněných podmínek, a reálnou hodnotou úhrady, kterou by držitel obdržel podle původních podmínek, je účtován jako ztráta ve výsledovce.

Vlastní akcie (odstavce 33 a 34)

AG36. Vlastní kapitálové nástroje účetní jednotky nejsou účtovány jako finanční aktiva, bez ohledu na důvod jejich zpětného odkupu. Odstavec 33 požaduje, aby účetní jednotka odkupující své vlastní kapitálové nástroje tyto odečetla od vlastního kapitálu. Avšak pokud účetní jednotka drží své akcie jménem jiných, například drží-li finanční instituce své akcie ve jménu klienta, vzniká agenturní vztah, v jehož důsledku není tato držba zahrnut do rozvahy účetní jednotky.

IAS 32

Úroky, dividendy, ztráty a zisky (odstavce 35-41)

AG37. Následující příklad ilustruje aplikaci odstavce 35 na složený finanční nástroj. Předpokládejme, že nekumulativní preferenční akcie je povinně splatná v hotovosti za pět let, ale že dividendy z ní se průběžně vyplácejí podle rozhodnutí účetní jednotky před datem splatnosti. Takový nástroj je složeným finančním nástrojem, jehož závazkovou složkou je současná hodnota částky odkupu. Postupná úprava diskontu této složky se účtuje do výsledovky a klasifikuje jako úrokový náklad. Všechny vyplacené dividendy se vztahují ke kapitálové složce, a podle toho jsou účtovány jako rozdělení zisku. Podobně by se postupovalo, kdyby zpětný odkup nebyl povinný, ale byl opcí držitele, nebo pokud by akcie byla povinně převoditelná na proměnný počet kmenových akcií vypočítaný tak, aby se rovnal pevné částce nebo částce založené na změně související proměnné (například ceně komodity). Avšak pokud se nevyplacené dividendy přičítají k částce, která bude finálně zaplacena za odkup, stává se celý nástroj závazkem. V takových případech jsou dividendy klasifikovány jako úrokový náklad.

Započtení finančních aktiv proti závazkům (odstavce 42-50)

AG38. Aby účetní jednotka mohla provést vzájemný zápočet finančního aktiva proti finančnímu závazku, musí mít aktuálně vymahatelné právo zápočtu zaúčtovaných částek. Účetní jednotka může mít podmíněné právo zápočtu, jako například právo stanovené dohodou o celkovém zápočtu nebo v některých formách neodvolatelného dluhu, ale takové právo je vymahatelné pouze v případě určité budoucí události, kterou je obvykle nesplnění povinností protistrany. Proto takové ustanovení nesplňuje podmínky pro zápočet.

AG39. Tento standard nepředpisuje zvláštní metodu účtování o tak zvaných „syntetických nástrojích“, což jsou skupiny několika samostatných finančních nástrojů, jejichž smyslem je simulovat vlastnosti jiného nástroje. Například dlouhodobý úvěr s pohyblivou sazbou kombinovaný s úrokovým swapem, na jehož základě přijímá účetní jednotka platby s pohyblivou úrokovou sazbou a vyplácí platby s pevnou úrokovou sazbou, tvoří společně dlouhodobý dluh s pevnou úrokovou sazbou. Každá z těchto složek „syntetického nástroje“ představuje samostatné smluvní právo nebo závazek s vlastními smluvními podmínkami a každou je možné samostatně převést na jiný subjekt nebo vypořádat. Současně je každá z těchto složek vystavena rizikům, která se mohou lišit od rizik, jež hrozí ostatním složkám. Proto když jeden finanční nástroj syntetického nástroje je aktivem a jiný je závazkem, nelze je započíst a uvést v rozvaze v čisté částce po zápočtu, pokud nesplňují kritéria pro zápočet podle odstavce 42. Je třeba zveřejnit významné podmínky každého finančního nástroje, ačkoliv účetní jednotku k tomu může uvést i povahu vztahu mezi těmito jednotlivými nástroji (viz odstavec 65).

Zveřejňování

Finanční aktiva a závazky oceněné reálnou hodnotou proti zisku nebo ztrátě (odstavec 94(f))

AG40. Pokud účetní jednotka ocení finanční závazek reálnou hodnotou proti zisku nebo ztrátě, požaduje se, aby zveřejnila změnu reálné hodnoty závazku, která není připsatelná změnám v referenční úrokové sazbě (LIBOR). Pro závazek, jehož reálná hodnota je určena na základě pozorované tržní ceny, lze tuto částku odhadnout takto:

(a) Nejprve účetní jednotka vypočítá interní návratnost na počátku období pomocí pozorované tržní ceny závazku a smluvních peněžních toků závazku na počátku období. Pak od této míry návratnosti odečte referenční úrokovou sazbu na počátku období a získá tak konkrétní složku interní míry návratnosti nástroje.

(b) Pak účetní jednotka vypočítá současnou hodnotu závazku pomocí smluvních peněžních toků závazku na počátku období a diskontní sazby rovnající se součtu úrokové míry na konci období a konkrétní složky interní míry návratnosti nástroje vypočítané podle odstavce (a).

(c) Částka určená v bodě (b) je pak snížena o hotovost vyplacenou v rámci tohoto závazku během období a zvýšena tak, aby odrážela nárůst reálné hodnoty vznikající z toho, že smluvní peněžní toky jsou o jedno období blíže datu splatnosti.

(d) Rozdíl mezi pozorovanou tržní cenou závazku na konci období a částkou určenou podle bodu (c) je změna reálné hodnoty, která není připsatelná změnám úrokové míry. To je částka, kterou je třeba zveřejnit.

IFRIC 1

INTERPRETACE IFRIC 1

Změny v existujících ukončeních provozu, uvedeních do původního stavu a podobných závazcích

ODKAZY

IAS 1	*Předkládání účetní závěrky* (podle novelizace v roce 2003)
IAS 8	*Účetní pravidla, změny v účetních odhadech a chyby*
IAS 16	*Pozemky, budovy a zařízení* (podle novelizace v roce 2003)
IAS 23	*Výpůjční náklady*
IAS 36	*Snížení hodnoty aktiv* (podle novelizace v roce 2004)
IAS 37	*Rezervy, podmíněná aktiva a podmíněné závazky*

PŘEDPOKLADY

1 Mnohé subjekty jsou povinny demontovat, odstranit a uvést do původního stavu položky pozemků, budov a zařízení. V této interpretaci se takovéto závazky nazývají „ukončení provozu, uvedení do původního stavu a podobné závazky". Podle IAS 16 zahrnuje položka pozemku, budovy a zařízení počáteční odhad nákladů na demontáž a odstranění položky a na uvedení místa, kde se nalézá, do původního stavu. Tento závazek přechází na jednotku buď při nabytí položky nebo v důsledku jejího používání po určitou dobu s cílem jiným než je vytvoření zásob. IAS 37 obsahuje požadavky pro oceňování ukončení provozu, uvedení do původního stavu a podobné závazky. Tato interpretace stanoví pravidla pro vykázání dopadů změn při oceňování existujícího ukončení provozu, uvedení do původního stavu nebo jiného podobného závazku.

ROZSAH PŮSOBNOSTI

2 Tato interpretace se týká změn při oceňování veškerých existujících ukončení provozu, uvedení do původního stavu nebo podobných závazků, které jsou:

(a) považovány za součást ceny položky pozemku, budovy a zařízení v souladu s IAS 16;

a

(b) považovány za závazek v souladu s IAS 37

Například ukončení provozu, uvedení do původního stavu nebo podobný závazek mohou nastat při ukončení provozu v budově, nápravě škody na životním prostředí v těžebním průmyslu nebo odstranění zařízení.

PŘEDMĚT SPORU

3 Tato interpretace se zabývá tím, jak by se měl vykázat dopad následujících událostí, jež mají vliv na ocenění existujícího ukončení provozu, uvedení do původního stavu nebo podobný závazek:

(a) změna v odhadovaném odtoku prostředků představujících ekonomický prospěch (např. peněžní toky), která se požaduje pro vypořádání závazku.

a

(b) změna v současné tržní diskontní sazbě tak, jak je definována v odstavci 47 IAS 37 (zahrnuje změny v časové hodnotě peněz a rizika spojená s konkrétním závazkem);

a

(c) zvýšení, která odrážejí plynutí času (nazývané někdy také „odvíjení diskontu“).

ŘEŠENÍ

4 Změny v ocenění existujícího ukončení provozu, uvedení do původního stavu a podobném závazku, jež vyplývají ze změn v odhadovaném časovém plánu nebo ze změn v částce odtoku prostředků představujících ekonomický prospěch, jež jsou požadovány pro vyrovnání závazku, nebo ze změny v diskontní sazbě, budou vykázány podle odstavců 5 – 7 níže.

5 Pokud se oceňuje související aktivum za použití modelu oceňování pořizovacími náklady:

(a) podle (b), změny v závazku budou připočteny k pořizovacím nákladům souvisejícího aktiva v běžném období nebo od nich odečteny.

(b) částka odečtená od pořizovací ceny aktiva nepřekročí jeho účetní hodnotu. Jestliže snížení závazku překročí účetní hodnotu aktiva, přebytek bude okamžitě vykázán v hospodářském výsledku.

(c) jestliže má úprava za následek navýšení pořizovacího nákladu aktiva, posoudí účetní jednotka, zda to není signálem, že nová účetní hodnota nebude plně zpětně získatelná. Pokud se jedná o takovýto signál, ověří účetní jednotka snížení hodnoty aktiva tím, že odhadne zpětnězískatelnou částku a zaúčtuje veškeré ztráty ze snížení hodnoty v souladu s IAS 36.

6 Pokud se oceňuje související aktivum za použití modelu přeceňování:

(a) změny v závazku mění dříve vykázaný přírůstek z přecenění nebo deficit u tohoto aktiva tak, že:

(i) snížení závazku bude (podle (b)) zúčtováno přímo ve prospěch přírůstku z přecenění ve vlastním kapitálu kromě takového případu, kdy bude vykázáno v hospodářském výsledku v takovém rozsahu, který zruší deficit z přecenění u aktiva, který byl dříve v hospodářském výsledku vykázán;

(ii) zvýšení závazku bude vykázáno v hospodářském výsledku kromě takového případu, kdy bude účtováno přímo na vrub přírůstku z přecenění ve vlastním kapitálu v rozsahu jakéhokoli kreditního zůstatku, který existuje v přírůstku z přecenění u této položky.

(b) jestliže snížení závazku překročí účetní hodnotu, která by byla uznána, pokud by byla položka vedena v modelu oceňování pořizovacími náklady, tento přebytek bude vykázán okamžitě v hospodářském výsledku.

(c) změna v závazku signalizuje, že položka možná bude muset být přeceněna, aby bylo zajištěno, že účetní hodnota se významně neliší od hodnoty, která by byla stanovena za použití reálné hodnoty v rozvahový den. Veškerá tato přecenění budou vzata v úvahu při stanovení částek, které se přenesou do hospodářského výsledku a vlastního kapitálu v souladu s (a). Pokud je přecenění nutné, přecení se veškeré položky této skupiny.

(d) IAS 1 vyžaduje zveřejnění ve výkazu změn ve vlastním kapitálu pro každou položku výnosu nebo nákladu, jež je uplatněna přímo ve vlastním kapitálu. V souladu s tímto požadavkem bude změna v přírůstku z přecenění vyplývající ze změny v závazku samostatně identifikována a zveřejněna jako taková.

IFRIC 1

7 Upravená odepsatelná částka položky je odepisována během své doby použitelnosti. Proto jakmile související položka dospěje ke konci své doby použitelnosti, veškeré následné změny v závazku budou vykázány v hospodářském výsledku tak, jak k nim bude docházet. Toto platí jak v modelu oceňování pořizovacími náklady tak v modelu přecenění.

8 Periodické odvíjení diskontu se vykazuje v hospodářském výsledku jako finanční náklad tak, jak k nim bude docházet. Povolené alternativní řešení aktivace podle IAS 23 není dovoleno.

DATUM ÚČINNOSTI

9 Pro účetní jednotky je tato Interpretace platná pro roční účetní období začínající 1. září 2004 nebo později. Dřívější aplikace je vítána. Pokud bude účetní jednotka aplikovat tuto interpretaci v období před 1. zářím 2004, pak tuto skutečnost zveřejní.

ZÁSADY PRO PŘECHOD

10 Změny v účetních pravidlech budou vykázány podle požadavků IAS 8 *Účetní pravidla, změny v účetnictví, odhady a chyby*. (*)

(*) Pokud účetní jednotk nepoužije tuto Interpretaci podle novelizované verze standardu IAS 8 již pro období před 1. lednem 2005, pak by měly postupovat podle požadavků předchozí verze IAS 8, který se nazýval Čistý zisk za období, zásadní chyby a změny v účetních pravidlech

DODATEK

Novelizace IFRS 1 *První přijetí mezinárodních standardů účetního výkaznictví*

Změny v tomto dodatku se použijí pro roční účetní období začínající 1. září 2004 nebo později. Pokud bude účetní jednotka aplikovat tuto Interpretaci na dřívější období, pak se tyto změny se použijí na toto dřívější období.

A1. IFRS 1 *První přijetí Mezinárodních standardů účetního výkaznictví* a jeho doprovodné dokumenty jsou novelizovány jak je popsáno níže.

V odstavci 12 IFRS se mění reference k odstavcům 13-25D na 13-25E.

Body 13(h) a (i) IFRS se mění a bod (j) se vkládá a zní následovně:

(h) transakce spočívající v úhradách akciemi (odstavce 25B a 25C);

(i) pojišťovací smlouvy (odstavec 25D);

a

(j) závazky při ukončení provozu zahrnuté v nákladech na pozemky, budovy a zařízení (odstavec 25E).

V IFRS se vkládá nové záhlaví a odstavec 25E, a to následovně:

Změny v existujícím ukončení provozu, uvedení do původního stavu a podobných závazcích zahrnutých do pozemků, budov a zařízení

25E IFRIC 1 *Změny v existujícím ukončení provozu, uvedení do původního stavu a podobných závazcích* vyžadují, aby specifikované změny v ukončení provozu, uvedení do původního stavu nebo podobném závazku byly přičteny nebo odečteny od pořizovacího nákladu aktiva, k němuž se vztahují. Upravená odepsatelná částka aktiva je poté odepsána prospektivně ve zbývající době použitelnosti. Při prvním přijetí se nemusí respektovat tyto požadavky na změny v takovýchto závazcích, k nimž došlo před datem přechodu na IFRS. Jestliže ten, kdo je přijímá jako první, použije této výjimky, bude povinen:

(a) vyčíslit závazek k datu přechodu na IFRS v souladu s IAS 37;

(b) v rozsahu, v němž je závazek v působnosti IFRIC 1, odhadnout částku, která by byla obsažena v nákladu souvisejícího aktiva, když závazek poprvé vznikl, diskontováním závazku k tomuto datu za použití nejlepšího odhadu historické rizikově vážené diskontní sazby (sazeb), která by platila pro tento závazek během zasahujícího období

a

(c) vypočítat oprávky k této částce ke dni přechodu na IFRS na bázi aktuálního odhadu doby použitelnosti aktiva za použití odpisové politiky, již jednotka přijala na základě IFRS.